

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL

Cluj, Str. Baron L. Pop 10
TELEFON: 1-77
Ejeli telefon (nyomda) 2-02
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évr. . . . . 1150 Lei
Félévre 600
Negyedévre 320
Egy óra 110

XI. évfolyam * 32. szám
1928 február 9 Csütörtök
* 2688 Söbat 18 *

Cenzurat: Suciú

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Egy különös antiszemita-por

Neha egészen fantasztikus bűnperek kerülnek nálunk tárgyalásra. Mostanában az antiszemita perek vannak divatban és a bukaresti, jasi és kolozsvári hadbíró-

A tanárok nem igen mernek és nem igen szoktak igazgatójukkal szembe szállni semmilyen ügyben sem. Hogy Nicolescu tanár mindezt megtette, mindan-

melje az ilyen tanárok prototípusát. hiszen magától értetődő, hogy az antisze-

látni fogják majd, hogy nem Blau József és nem Parlov igazgató ülnek a vádlottak padján, hanem azok, akik a romboláso-

De vajjon mikor jön el az az idő, amikor valóban az igazi bűnösök kerül-

Maga Ausztria vonta vissza a népszövetségi székhely Bécsbe való helyezésének javaslatát

Genf, február 8. Az utóbbi időben sok szó esett róla, és az Uj Kelet is megemlékezett arról, hogy a Népszövetség székhelyét Bécsbe helyezték át. Különösen a kisanant körökben folytak megbeszélé-

Ausztria visszavonta áthelyezési ajánlatát azzal, az indokolással, hogy maga sem találja célszerűnek a népszövetségi székhely Genfből való elhelyezését.

zet állana elő. Ezenkívül Ausztriának mindig lámadhatnak a szomszédos államokkal határc incidensei és egyéb konfliktusai, míg ez a semleges Svájcban történel-

Maniu, Jorga, vagy Titulescu

Bratianu Vintila Jorgát, vagy Titulescut akarja a nemzeti kormány elnökének

(Bucuresti-Bukarest, február 8. Az Uj Kelet tud.) Az összes bukaresti pártkluboknak ma is élénk diszkusszió tárgyát képezi Jorga professor ismeretes kijelentése, amelyet az Uj Kelet tegnapi száma is ismertetett. Jorga professor pártjának gyűlésén tudvalegőleg kijelentette, hogy kész vállalni a kormányzással járó felelősséget. Ez a kijelentés más szóval azt jelenti, hogy Jorga szakított eddigi politikájával, felmondta barátságát az ellenzékkel, amely papíron ugyan nem létezett, de hallgatóságos paktum formájában a nemzeti parasztpárt és a jorgisták között fennállott és Bratianu Vintila pressziójának hatására alant, hajlandó lenne valamennyi, vagy szükség esetén akár melyik párttal kollaborálni.

mány legkésőbb március 31-ig elhagyja helyét. Epen ezért fokozottabb gondot kell készülnie fel a kormányutódlás kérdésének elrendezésére, annál is inkább, mert az utódlás kérdését a régi liberális recept szerint, úgy akarják megoldani, hogy az új kormány csak átmeneti kormány legyen, tovább folytassa a liberális párt politikáját, különösen annak pénzügyi és nemzetgazdasági részét és abban a pillanatban, amikor azt a liberálisok jónak látják, könnyűszerrel lehessen eltávolítani az utóból.

sának a kulcsa mindenképpen a nemzeti parasztpárt kezében van. Mert még abban az esetben is, ha nem Maniu Gyula kapna kormányalakításra megbízást, a nemzeti parasztpárt természetesen nem venne részt semmilyen nemzeti kormányban és ezzel a szabotázssal előre megbuktatna minden koalíciót.

A politikai helyzetnek súlypontja a nemzeti parasztpárt hétről-hétre megismétlődő nagygyűlésein van. A gyűléshérvári nagygyűlés eredményétől függ, vajjon a kormány tényleg kénytelen a helyzet konzekvenciáit levonni s lemondását beadni és akkor fog elődlni, ki kerül a miniszterelnöki székbe, Maniu, Jorga, vagy Titulescu.

— Egy felszabadult néger rabszolgánál millió öröksége. Newjorkból jelentik: Kentucky állam Leington nevű városkájában most halt meg egy egykori néger rabszolgánál: Ellen Davis, akinek hagyatékában több, mint egymillió dollárt kitevő értéket találtak. Ellen Davis az amerikai polgárháborúk idejében egy John Hudnes nevű gazdag farmer „tulajdona” volt. A rabszolgánál a feketék felszabadítása után továbbra is megmaradt előbbi ura szolgálatában, akinek az idők folyamán annyira megnyerte a szeretetét, hogy halála után ráhagyta mintegy egymillió dollárt kitevő vagyonát. Jack a néger milliomosnó egyetlen fia, aki a hatalmas vagyont most öröklő, már szabad emberként született és ezeketán valószínűleg nem lesz ráutalva arra, sem, hogy fejét valami modern rabszolgaság jármába hajtsa.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Holnap, pénteken este félkilenckor

A Doni Kozák-Korus

(PLATOFF)

Karmester: Nikolej Kostrijukoff. Solisták: Bariton: Sotzkoff. Bassus: Vasilewsky. Tenor: Krutov

BERNEK
szükséglet a
nyv!
sztyála az alábbi
ajánlja:
élete I-II-III. köt. 459
adás 748
. 233
Bella a szeretőm 136
a háztól 136
. 170
zett nemzedék . 170
. 840
Uj Kelet
lyában.
Renée
vei
. . . . . L 340.—
adékok
. . . . . L 340.—
. . . . . L 408.—
. . . . . L 340.—
egyszerű
. . . . . L 170.—
. . . . . L 153.—
. . . . . L 238.—
. . . . . L 163.20
ténete . L 136.—
. . . . . L 51.—
. . . . . L 190.40
. . . . . L 300.—
. . . . . L 102.—
. . . . . L 51.—
. . . . . L 130.—
a 2 kötet L 408.—
gyarnyelvű
nyv
berri
ad
z Uj Kelet
lyában
LENT
j könyve
RT
tratói, zsidó ka-
rói, novellák n-
ann és Guncser
jával.
O lei
t könyvosztá-

A krízis városa

(Oradea—Nagyvárad, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egész országban sehol sem érezhető a gazdasági válság olyan nyomasztóan, mint Nagyváradon. Minden bajok tetejében, amelyekben az egész ország szenved, a legnagyobb baj, hogy Nagyváradnak nincs hinterlandja és emiatt elvesztette régi jelentőségét a gazdasági élet terén. Sokan nem vonták le ennek a helyzetnek a következményeit, mert segítséget reméltek és most fizetnek ezért a hiedelemért. Nagyvárad súlyos beteg. Lesznek, akik kibírják, de sokan meg fogják nylni.

Popper Akos, az Egyesült Bank és Takarékpénztár vezérigazgatója elég optimisztikusan ítéli meg a jövő kilátásokat. — A helyzet nem fog már rosszabbodni. A nagy cégek, amelyek hiteleit vették igénybe, rájöttek, hogy nem bírják már a kamatokat elviselni és most egyezkednek. A kisebb cégek, amelyek saját főkével dolgoztak, meg fogják uszni a krízist, ha eddig kiállottak. Egy-két fizetési képtelenség még előfordulhat a piacon, de a nagyobb megrázkódtatásokon már túl vagyunk.

— Ugyanez áll a bankokra is. A gyengék elvezettek. Az erősebbek már kibírják a válságot. Bizonyos hogy a régi üzleti flottáknak vége. A kamatok leszalának, a kihelyezések megrikkultak és így a nyereségi lehetőségek is csökkentek. Az 1927-ről szóló mérlegekben ez még nem látszik meg, mert az elmúlt év első felében volt üzlet bőven. Majd a jövő évi eredmények fogják megmutatni, hogy milyen rombolásokat végzett a gazdasági válság.

— Eppen ezért a legnagyobb takarékosra van szükség. Ha egy fehér papírt meg lehet takarítani, az is számít. A tisztviselői fizetések, amelyeket eddig minden évben emeltek, most a régiók maradtak. Igen sok intézet le is építi az akamazottait. Vannak bankok, amelyek vidéki fiókjaitat likvidálják, mert a költségekhez aránytalanul nem elég rentábilisak. Különösen az iparvállalatoktól igekeznek szabadulni a bankok.

Legalább félszáz vállalat van Váradon, amely eladó. Vevő persze nem igen akad. Pedig nagyon előnyösek a feltételek. Az érdekeltek megelégednek azzal is, ha legalább bérbe adhatják az iparvállalatokat.

— A bank legyen bank, — mondotta Patrabány János, a Timisiai városi fiókjának igazgatója — és foglalkozzék banküzletekkel.

Az eladó vállalatokkal kapcsolatban sokan tudják Váradon az egyik gyár esetét. A finanszírozó intézet mindent mobilizálni igyekezik és vevőt keres a vállalatra, amely kimutathatóan szép nyereséggel dolgozik és nagyon jól van bevezetve a piacon kitűnő és kurrens gyártmányokkal. Egy becsi cég, amely eddig is eladott árut Romániában, meg akarta venni a gyárat, mert kifizetődne a magas vácok miatt is. A tárgyalások a legelőrehaladottabb stádiumban voltak és a becsiek bejelentették, hogy január 12-én elküldik megbízottjukat a tranzakció perfektálására. Közben jötték a drákrombolások és január 10-én a bank táviratot kapott Bécsből, hogy a történetre való tekintettel a gyár megvételéről szó sem lehet.

Es ez nem egyedülálló eset.

A likvidálási hangulatra egyöbbséggel jellemző, hogy a nagyváradon piacon olyan vállalatokról is beszélnek, amelyeknél nem valószínű, hogy komolyan szó lehetne az eladásukról. Ilyen például a „Phöbus” Vasöntőde és Gépgyár. Valami berlini üzletemberek látogattak meg a gyárat és erre már az a hír terjedt el, hogy a Phöbus el akarja adni, mert nem kapott vagonjavítási szerződést, sőt a már abszolút munkakért járó 47 millió lejt sem fizeti meg a vasut. Erdős Zsigmond vezérigazgató nevére cölfolja

SELECT MOZGO

Nagy sikerrel folytatja

Szerelmeskedés

Első szerelem... első fájdalom

bemutatóját. Schnitzl r „Libelei, c. szindarabja nyomán. Főszerepben Henry Stuart, Evelyn Holt, Vivian G.

meg ezt a fantasztikus hírt. De jellemző, hogy ilyen hírek kelnek szárnyra igen jól informált körökben is.

Egy nagyon tipikus eset, amely jellemző a válság méreteire. Déli féltizenkettő-

kor bementem az egyik centrumbeli kereskedésbe valamit vásárolni. A számla 24 lejt tett ki. A kassa nem tudott 100 lejből visszaadni. Kiderült, hogy az első vevő voltam aznap az üzletben. Déli féltizenkettőkor. (d. e.)

Az ind törvényhozó-testület vizsgálta az angol alkotmányozó bizottság meghívását

Bombay február 8. Annak ellenére, hogy az angol alkotmányozó bizottság, melynek az lett volna a feladata, hogy India autonómiájának tervét kidolgozza. Indiába való megérkezése súlyos zavargásokat idézett elő; a bizottság tagjai meghívást küldtek szét az ind törvényhozó testület tagjaihoz, amelyben ezeket arra hívják fel, hogy nevezzen ki a maga köréből egy bizottságot, melynek az lenne a feladata, hogy az új indiai alkotmánytervezetet tárgyalja. Az ind törvényhozó testület nagyrésze visszautasította a felszólítást és kijelentette, hogy nem jelenik meg a bizottság tárgyalásán.

Meghalt egy európai uralkodó, aki nem szerepelt a gothai almanachban

I. Károly, Tavolara királya nyolcvannégy éves korában elhunyt. A Bartholeon-dinasztia eredete

(Páris, febr. 8. Az Uj Kelet tud.) A párisi sajtó minden demokrátiakussága ellenére is, ugylátszik, kinos figyelemmel kíséri az európai monarchiák sorát s hatványozott gondot szentel az uralkodóházak életében jelentkező változásoknak. Egy ilyen dinasztikus személyi hírt röptett most világra s a halott államfőknek kijáró tisztelettel és megilletődéssel jelenti, hogy I. Károly, Tavolara királya a napokban örökre elszenderült.

Valamelyik személetes párisi riporter rögzítette meg lapjában I. Károly tavolarai király elhalálását, akiről addig szerte a világon, a lexikon-szerkesztőket leszámítva, egyetlen valamirevaló újságíró sem tudott, de a gothai almanachot is hasztalan forgattuk I. Károly nevének lázas keresése közben. De egyáltalán európai uralkodó volt-e a szegény megboldogult s országga Európában fekszik? Csapjuk fel a lexikont s megtudjuk belőle, hogy Tavolara, más néven Isola Terranova, a Sassari nevű szardíniai tartományhoz tartozik, hét kilométer hosszú s ötszázötvenöt méter magas sziklás sziget Szardínia északkeleti partja mellett.

Ez volt I. Károly király birodalma.

Szűk, bár magas birodalom az. Lakossága mintegy száz pászorból és halászból áll, akik adózatlan üzik békés, ősi foglalkozásukat. Patriárkális, különös világ lehet az, egy tengertől körülzárt, csaknem megközelíthetetlen szigetcseke világa, amelyen száz pásztor és halász mult századokból s fantasztikus regényekből ittfeljutva éli le csendes, eseménytelen életét.

Most, hogy meghalt királyuk s trónöröklési gondok futottak be a tavolaraiak sziklakemény homlokát, az újságok emlékeztetőbe idézik a hanyag emberiségnek, hogy pontosan százhusz esz-

tendővel ezelőtt miképpen kentek királyi egy európai uralkodót.

I. Károly szardíniai király ugyanis 1848-ban egy kellemes nyári napon kirándult Tavolara-ra, valahogy kedve szötyant ősi patriárkálakkal ismerkedni. Mikor csónoka a szigeten kikötött, az egész lakosság clebe ment a partra és szorongó izgatottsággal vizsgálta a jövevényeket. Csak egyetlen, egy őszhajú, szálás férfi állt ott nyugodtan a meredek pariszegélyen, a lakosság legkorosabb férfia, hallgatólágonan cismert feje volt.

A király kilépett a partra és jókedvében bemutatkozott a patriárkának:

— Én Szardínia királya vagyok s minden bizonnyal Tavolara királyához van szerencsém, nemde, Sir?

Az öreg ember illendően elhárító mozdulatot tett s kijelentette, hogy Bartholeon Józsefnek hívják. A király, miután futólag még közölte az öreggel, hogy egy hozzá hasonló nevű korzikai férfi, akit Napoleonnak hívtak, szintén vitte már valamire, megtekintette magának a szigetet s kíséretével elhajózott. Az öreg Bartholeon életében azonban sorsdöntő fordulatot jelentett a királyi látogatás. Az öreg, aki eddig is fényes feje volt népének, I. Károlytól később királyi méltóságának leveles, peccétes megerősítését kérte, amit meg is kapott.

Az öreg azután felvette az I. József Tavolara királya nevet és elfoglalta trónját. A királyi méltóságot később fia, I. Pál vette át, majd I. Károlyra hárult át az uralkodás súlyos terhe. Ámbár nem lehetett ez a teher olyan roftontően súlyos, mert I. Károly nyolcvannégy éves korában ejtette ki kezéből a királyi jogart, melyet most örökös hiányában nincs kinek átvennie s így talán ismét a lakosok legidősebbjére fog szállani a feladat I. Miklós vagy I. Péter néven ünnepélyesen trónra lépni.

A héber nyelv lényege és jelentősége

Ez volt a címe Klein Eli, jahu tanár előadásának, amelyet vasárnap este a kolozsvári zionista helyi csoport előadásciklusában tartott. Az estélyt Auslander alelnök vezette be, Klein tanár előadásának rövid kivonatát alább közöljük:

A zsidó nép közel ezer éves önálló állami létében nyelvét a legmagasabb tökélyre fejlesztette. Vele fejezte ki a Világridalom legmagasabb gondolatait és örökéletű ideáit. Ezen nyelv birtokában a zsidó géniusz az emberiségnek nem könyvet, nem egy könyvet, hanem a könyvet ajándékozta, azt, mely az emberiségnek lelkébe eszményiséget ültetett. Ha igaz a za törvény, hogy minden nép kulturfokmérője irodalmi termékeinek minősége, ugy a zsidó nép méltán és büszkén vallhatja magát az igazi kultúra megeremelőjének.

Politikai önállóságunk elvesztése után is kétezer éves vándorutunkon nyelvünk volt az, amely bennünk minden veszélyből átmenetet a jelen és jövő számára. Valahányszor veszély fenyegette a zsidó nép lelkét: a magunkkal hozott héber szellemi kincsét övtük meg a pusztulástól. Az alexandriai korban a görög asszimiláció ellen a görög köznyelven beszélő zsidóságot a Septuaginta erősítette nemzeti érzésében. A babiloniai korszakban, mely a világridalom leggrandiózusabb művét: a Talmudot hozta létre, a héber biblia s Mischna volt az akapocs, mely a zsidóságot a nemzeti tradíciókhoz kötöttek.

A tizenyolcadik század utolsó éve ledöntötték a ghetto falait, a zsidók szabadokká lettek, de túl mohón szivták a szabadság levegőjét és a mámorban fölakarták magukat áldozni. Az asszimiláció kora következik és a nyugati zsidóság megkezdte az elmerülését. Ekkor is a nyelv volt a zsidóság megmentője, mert amidőn a zsidó tömegekbe akarták belevinni a felvilágosítás gondolatát, nem választhatták más eszközt, mint a héber nyelvet, mely a tömegeknél ismeretes volt és így aztán a zsidó írók és költők elvetvén a Mischna és spanyol héber irodalom nyelvét, visszatértek a próféták nyelvéhez, mert hát ezen a nyelven hirdették ők is az általános emberi eszméket, amelyeket most megvalósulni láttak. De a prófétai nyelv fölébresztette a zsidóságban a vágyat a próféták országá iránt is és az asszimiláció helyett ez erősítette meg a zsidóságban a nemzeti gondolatot. Ábrahám Máo, Michael Josef Lebensohn, Jehuda Léib Gordon, a Haszkalanak írói az anti hébervilágból szedték témáikat, hogy szembeállítsák azok hőseit a ghetto megerőnyedt alakjaival és így erősítették öntudatánul is a vágyat Erec iszrael iránt, mely aztán Percz Smolenszkiban, Mosse Léib Lillien Blumban, Samuel Jossef Fuennben, Jehiel Mendelsohnban, Ahad Haamban és Chaim Nachman Bialikban már világos öntudatos küzdő és harcoló képviselői.

Privát fe rendőrség Suciu nyon tóra fekszik tében házk miután a t szedése köz hallgatású Adelina M zal a kérsz Adelina M nevü ismer több holmij sógornője steni a tóra árulta jóism reskedőnek. vallotta, hog arra, hogy Oriási értéke behelne. Err hogy az ile tizletet lebor sa szerint az értékeképen Kapni. Egy a tóra, azza meg fognak a tóra árát m történt, Gid hogy a hiko adni a tóraé lejt kapnána kusnak látsz hogy az ajár

Friss norvégiai csukamájolaj

már megérkezett. Teljesen iztellen és szagtalan, csaknem olyan mint a sardínia olaj. 1 üveg ára 50 lei, 4 üveg rendelésnél a portót nem számítjuk fel. Leírást ingyen és bérmentve küldünk, ha egy lev. lapon pontos címét közli. Főraktár: Dr. Biró gyógyszerár, Cluj

A Matild-viz az erdélyi ásványvizek gyöngye

lölényege
tősége

a címe Klein Eli...
tanár előadásánál...
vasárnap este a
ári cionista helyi
előadásokklubban
Az estélyt Auslaen-
nök vezette be,
tanár előadásánál
vonalatát alább kö-

el ezeréves önálló
tét a legmagasabb
Vele fejezte ki a
magasztosabb gon-
ü ideáit. Ezen
zsidó génusz az
könyvet nem egy
könyvet ajandé-
emberiségnek lel-
tített. Ha igaz
minden nép kultur-
termékeinek minő-
p méltán és büsz-
az igazi kultúra

igunk elvesztése
s vándorutunkon
amely bennünket
tmenetet a jelen és
hányszor veszély-
nép lékét: a ma-
er szellemi kincsei
mlástól. Az alexan-
asszimiláció ellen
beszélő zsidósá-
erősítette nemzeti
oniai korszakban,
n legnagyobb
hozta létre, a héber
az akapocs, mely
zeti tradíciókhoz

század utolsó éve
le falni, a zsidók
le túl mohón szí-
gőjét és a mámor-
kat áldozni. Az
vetkezik és a nyu-
zdi az elmerülés-
lt a zsidóság meg-
n a zsidó töme-
vinni a felvilágosi-
választhaták más
er nyelvet, mely
es volt és így az-
költök elvetvén a
l héber irodalom
k a próféták nyel-
n a nyelven hirdet-
os emberi eszmét
t megvalósulni lát-
nyelv fölébresztette
kvat a próféták or-
asszimiláció helyett
zsidóságban a nem-
orahám Mápo, Mi-
ohn, Jehuda Lé-
anak írói az anti-
ék témáikat, hogy
bőseit a ghetó-
ival és így erősí-
is a vágyat Erec
asztán Perez Smo-
Léb Lillian Blum-
Fuenn-ben, Jehiel
ad Haamban és
alik-ban már vilá-
és harcoló képví-

orvégiai
amájolaj

ett. Teljesen iztelen
olyan, mint a sard-
50 lei, 4 üveg ren-
számítjuk fel. Le-
entve küldünk, ha
s címét közli. Fő-
ógyszertár, Cluj

ngye

selőket talál. Az élő zsidó nép fiai aj-
kukon az élő zsidó nyelvvel lassan-
ként visszatérnek Erec Jiszraélbe, vá-
gyaik országába. És ott, hogy a héber
élet teljes legyen, a hétköznapok apos-
tola jelenik meg Eliezer Ben Jehuda
személyében, aki szent erőszakossá-
gal megalkotta a köznap élet héber
nyelvét. Tehát semmi akadály nem
volt annak, hogy Erec izraelben egy
aj héber közönség alakuljon ki, amely
ezen nagy férfiak fáradságtalan munkál-
kodásának következtében meg is való-
sult.

Nagy kommunista- összeesküvést lepleztek le Kolozsváron

Cluj-Kolozsvár, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától. A késő éjjeli órák-
ban jelentik, hogy a kolozsvári állambiztonsági hivatal hosszabb nyomozás
után egy nagyszabású kommunistaösszeesküvést leplezett le. A rendőrség
a Szondy-uca 17. sz. alatt egy több tagból álló társaságon ütött rajta. Letar-
títottak két ausztriai illetőségű kiküldöttet, Hans Bercelleiert, Hans Dollin-
gert, akik egyik kolozsvári bankban nagyobb összeget deponáltak propa-
gandacélokra. Rajtuk kívül letartóztattak egy 15 főből álló társaságot, amely
Magyarosi Márton beszercei kovácsmester elnöklétével ülésezett.

Elítélték a kolozsvári töravásárlás vádlottait

(Cluj-Kolozsvár, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától). A védőbeszédék és a másfél óráig tartó replikák után
a kora hajnali órákban hozta meg hosszas tanácskozás után a hadbírószék Boerescu tanácsa a töravásárlás peré-
bűnösnek és négyhónapi elzárásra ítélte. Rejtegetésben és rablott holmival való üzérkedésben bűnösnek találta
Suciu Ioan nyomdász, akit két hónapra, Gidály Ferenc zsidó kereskedőt és Mitrofanovici román diákokat 15-15 napi
törték be.

(Cluj-Kolozsvár, február 8. Az Uj Kelet
tud.) A kolozsvári hadbírószék előtt ma
delelőtt részleteiben is rendkívül érdekes
tárgyalás vette kezdetét. Több ízben fog-
lalkozott már az Uj Kelet az elmúlt he-
tekben Kolozsváron történt töravásárlás
ügyről, amely a nyomozások során öt
vádlott letartóztatására vezetett. A vád-
lottak sorában Muresan Jonel, a „Gene-
ratia Noua” című antiszemita diáklap
szerkesztője, Mitrofanovici Traian jogszí-
gorló, Mata Adelina, a román opera tagja,
Suciu Ioan nyomdász és — ami a pernek
a különös érdekességét adja, Gidály Fe-
renc kolozsvári zsidó kereskedő szerepel-
nek.

Ma delelőtt Boerescu ezredes elnökle-
te alatt vette kezdetét a tárgyalás. A vádat
Negulescu kapitány, hadbírószék ügyész
képvisele, a védelmet Gidály részéről dr.
Fehér Dezső, a többi vádlottak részéről
pedig a már lezajlott diáktárgyalásokról
ismert antiszemita ügyvédek látják el. A
vádirat felolvasása előtt Mircea Georges-
cu a védelem részéről kéri, hogy a vád-
íratot ne olvassák fel, hanem azt a kirá-
lyi ügyész röviden adja elő, hogy ezáltal
a tárgyalás idejét megrövidítsék. A had-
bírószék nem fogadja el Mircea Georges-
cu kérését és helyet ad a vádirat felolva-
sásának, amely igen jellemző részleteket
tartalmaz. A vádirat a következő bűnse-
beket írja a vádlottak rovására:

Ahogy a vádirat látja

Privát feljelentés nyomán a kolozsvári
rendőrség tudomást szerzett arról, hogy
Suciu nyomdász lakásán egy érintetlen
tóra fekszik. A rendőrség Suciu távollé-
tében házkutatást rendezett a lakosán és
megtalálta a törát ott megalálják, a „Patria”
szódesze köztben letartóztatták. Suciu ki-
hallgatásánál elmondotta, hogy a törát
Adelina Mata sógornője adta át neki, az-
zal a kéréssel, hogy azt semmisítse meg.
Adelina Mata a törát egy Mitrofanovic
nevű ismerősétől kapta, aki a nő lakásán
több holmiját tartotta. Suciu teljesítette
sógornője kérését és megakartta semmi-
síteni a törát, azonban annak létezését el-
árulta jóismerősének, Gidály Ferenc ke-
rekedőnek. Suciu kihallgatásánál azt
vallotta, hogy Gidály felhívta figyelmét
arra, hogy a tóra a zsidóság szemében
Gidály értéket képvisel és azt értékesíteni
kellne. Erre Suciu megbízta Gidályt,
ahogy az illetékes zsidó hitközséggel az
üzletet lebonyolítsa. Gidály Suciu előadá-
sa szerint azt mondotta, hogy a tóra ellen-
értékűen harmincezer lejt lehetne
kapni. Egy napon Gidály elkérte Suciutól
a törát, azzal, hogy a hitközség emberei
meg fognak jelenni Gidály lakásán, hogy
a tóra árát megállapítsák. Miután ez meg-
történt, Gidály kijelentette Suciunak,
hogy a hitközség csak 8000 lejt hajlandó
adni a töráért és ilyenformán 4-4 ezer
lejt kapnának fejenként, Suciu fantaszti-
kusnak látszó vallomásában kijelentette,
hogy az ajánlatot azért utasította vissza,

mert azt hitte, hogy Gidály hazudik neki
és a törát sokkal nagyobb összegért adta
el, mint amennyit neki beismert. Ezért
Gidálynak cédulát hagyott hátra, hogy a
legutolsó ára 25 ezer lejt. Erre a cédulára
Gidály nem reagált, mire Suciu nem tar-
totta szükségesnek a további ajánlattevé-
seket és a tóra továbbra is lakásán ma-
radt, egészen letartóztatásáig...

Gidály vallomása

A vádirat közli Gidály vallomását is,
amelyben a kereskedő azt vallja, hogy
Suciu neki formális ajánlatot tett egy
tóra megvételére 60 ezer lejt, majd másnap
30 ezer lejt fejében. Ugyanakkor Suciu
azzal fenyegette meg Gidályt, hogy meg-
öletli és üzletét kirabolja abban az
esetben, ha ezt bárkinél elmondja. Ez a
beszélgetés az üzlethelyiségben történt,
négy szemközti, Gidály erre Rotbarth Sá-
muel hitközségi kuratorhoz fordult, aki
két nap múlva Străni Ferenc rabbi társa-
ságában megjelent a lakásán. Erre az
időre Gidály magához vette a Törát, amit
azonban Suciu csak abban az esetben volt
hajlandó kiadni neki, hogy egy harminc-
ezer lejről szóló elismeréssel nyugtá-
za. Gidály ezt is megtette. A Gidályi la-
kásán történt a tóra felülvizsgálása,
amelynek során a hitközség kiküldöttjei
nyolcezer lejtben állapították meg azt az
árát, amelyért a megszenstelenített tó-
ra visszavásárolható. Gidály ezt közölte
Suciunak, aki erre kijelentette, hogy nem
hajlandó a vételt 21 ezer lejt alól meg-
csinálni. Másnap azonban bejött az üz-
letbe, amikor Gidály nem volt otthon és
egy cédulát írt Gidály számára. A cédu-
lán az állott, hogy a tóra csak 25 ezer le-
jért kapható, mert a tizenhárom diák nem
hajlandó olcsóbban adni. Gidály ezt már
nem is vette figyelembe, mert megnyugo-
dott abban a tudatban, hogy a tóra léte-
zéséről már a hitközség is tud.

Muresan és Mitrofanovici, valamint
Mata Adelina bűnrészességére vonatko-
zólag a vádirat a következőket mondja:

A tóra kalandos útja

Muresan a hatósági végzés alapján a
rombolásokban való részvétel bűnével ál-
lítja a hadbírószék elé. A tóra legelőször
Muresan lakásán volt, ahonnan azt Mit-

rofanovici szállította el. Kihallgatásánál
Muresan kijelentette, hogy nem vett részt
a rombolásokban, a törát Nagyváradról
való megérkezésekor idegen diákok adták
át neki, akik feltek azt magukkal vinni
Bukarestbe, illetőleg Jasiba. Mitrofanovici
azt a vallomást tette, hogy nem vett részt
a nagyvárad rombolásokban, hanem ez-
alatt az idő alatt Kolozsváron tartózkod-
ott. December 7-én, délután a klinikán
fekvő édesapjánál volt látogatásban és mi-
kor este hét órajában visszatért, idegen
diákokat látott lakásán, ahol Muresan-
nal együtt lakott. Nem tudta, hogy a diá-
kok kicsodok, de mert már tudott a vá-
rosban történt rombolásokról, feltételez-
te, hogy azok idegen diákok, akik részt
vettek a rombolásokban és ezért azonnal
el is hagyta szobáját és otthagya az ide-
geneket. Mikor Muresannal találkozott,
akkor tudta meg, hogy egy tóra van a szo-

Suciu nyomdász fantasztikus vallomása

A délután háromkor folytatódott tár-
gyaláson a vádlottak teszik meg vallomá-
saikat. Muresan, Mitrofanovici és Ade-
lina Mata ugyanazt mondják el, amit a
vádirat közöl. Muresan december 7-én
este 6 óra 30-kor érkezett meg Nagyvá-
radról és a Hegedűs Sándor és Jókai-utca
sarkán találkozott egy jasi és bukaresti
diákokból álló csoporttal. A diákok meg-
kérték, bár személyesen egyiket sem is-
merte, engedje meg nekik, hogy lakására
menjenek és nála hagyják a Nagyvárad-
ról elhozott törát. A diákok Muresan
vallomása szerint, valóban felmentek a
lakására, rendbeszédtek magukat, a törát
pedig nála hagyták.

Suciu vallomása a valószínűtlenségek-
nek valóságos gyűjteménye volt.
— Sógornőm, Adelina Mata, szöjt ne-
kem — mondta — hogy egy tóra van
nála, amit az egyik diákismerőse helye-
zett el nála. Megkért rá, hogy vegyem
magamhoz a törát és tegyek vele amit
akarok. Előbb el akartam pusztítani, de
azán arra gondoltam, hogy miután a
hitközség felhívással fordult Kolozsvár

bában. Muresan amikor a hatóságok ház-
kutatásokat rendeztek templomi ereklyék
felkutatására, megjéjdt és megkérte ba-
rátját, hogy a törát helyezze el valahol.

Erre Mitrofanovici a törát Mata Ade-
linához a Román Opera tagjához vitte el,
akivel régóta barátságban van. Mitrofa-
novici hosszabb idő óta tart ruhanemű-
ket és egyéb holmikat Mata Adelina la-
kásán. Odavitte a törát is anélkül, hogy a
nőnek tudomására hozta volna, hogy mi
van a legújabb hozott csomagban.
Adelina Mata a vádiratban interpretált
vallomásában kijelenti, hogy nem tudott
arról, hogy a csomagban tóra van és csak
pár nap múlva vette észre. Ekkor felelő-
sége vonta Mitrofanovicit, aki viszont
felhatalmazta őt, hogy a törát megsem-
misítse. Erre Mata sógorához, Suciu
nyomdászhoz fordult, aki el is vitte só-
gornőjétől a törát.

A védők polgári bíróság elé kivánják utalni az ügyet

A vallomások szerint a tóra tovább
sorsáról sem Muresan, sem Mitrofanovici,
sem pedig Adelina Mata nem birtak
tudomással.

A terjedelmes vádirat felolvasása után
védelem részéről dr. Mircea Georgescu
emelkedik szólásra, aki a törvényködékek
alapján semmisségi panaszt nyújt be a
hadbírószék illetékessége ellen. A védő-
ügyvéd szerint csak Muresan az, aki a
rendtörvény 1. és 17. paragrafusai alap-
ján helyezhető vád alá, a többiekét a vád-
írat csak a rombolások alkalmával elu-
lajdonított idegen javakkal való üzérke-
dés címe alatt hozta tárgyalás elé. Az üzér-
kedés suis generis bünességeként, mely-
nek megítélésére kizárólag a polgári ha-
tóságok jogosultak. Mircea Georgescu
felszólalásához, a védelem részéről dr.
Dunca Jenő, Popescu Ilariu, dr. Fehér
Dezső járulnak hozzá.

Negulescu királyi ügyész a semmitő-
széknek egyszer már hasonló ügyben ho-
zott döntésére hivatkozik. A semmitőszék
már egy esetben joggyakorlatot teremtett
ebben a kérdésben. Felolvassa a semmi-
tőszéknek idevonatkozó ítéletét.

A hadbírószék Boerescu elnöklétével ta-
nácskozára vonul vissza és rövid idő
múlva a védők tudomására adja, hogy a
semmisségi panaszt visszautasítják. Ez-
után a tárgyalást délután három órára
halasztották.

lakosságához az ereklyék visszaszolgáltá-
tása érdekében — megpróbálom vissza-
származtatni a törát birtokosaihoz. Gi-
dály jóismerősöm és ezért négy szem-
között tudomására adtam, hogy egy tóra
van birtokomban és szeretném, ha ren-
delkezési helyére jutná. Gidály erre
azt mondotta nekem, hogy a tóra óriási
értéket képvisel és el lehetne adni azt a
zsidó hitközségnek. A hasznot megfelle-
nénk. Gidály 30 ezer lejt emlegetett. Er-
re megmondtam Gidálynak, hogy pró-
bálja elintézni az ügyet. Három-négy nap
múlva eljött hozzám Gidály és elkérte
tőlem a törát azzal, hogy a hitközség em-
berei meg akarják vizsgálni. Másnap
mondta meg, hogy csak nyolcezer lejtért
hajlandó a hitközség megvenni. Azt hit-
tem, hogy Gidály be akar csapni és egy
nap múlva bementem az üzletébe. Nem
volt otthon, mire egy cédulára írtam le,
hogy a tóra utolsó ára 25 ezer lejt, hogy
megijesszem Gidályt, azt írtam rá, hogy
a tizenhárom diák nem akarja olcsóbban
adni. Gidály nem volt hajlandó 25 ezer
lejt adni és erre minden abbanmaradt.

A vádlott vallomása alatt Popescu Ilariu
tárgyal az ellen, hogy Gidály je-
len legyen Suciu vallomástételénél. Elnök
nem teljesíti a védelem kérését. Parva-
lescu ügyvéd néhány szóval igyek-
szik enyhíteni Suciu vallomását, mely-
ben beismerte, hogy alkudott a törára. Ez-
után Gidályt hallgatták ki, aki vallomá-
sában teljesen megerősítette a vádirat-
ban interpretált kijelentéseit.

Fejenként ezerötyszáz lejt

Lényegesebb kijelentései ez alkalom-
mal a következők voltak:
— Suciu megfenyegetett, hogy a tóra
birtokában lévő tizenhárom diák megöl

Urania-Mozgó
Elsőrangú műsor
Elsőrangú műsor
PATT és PATACHON
közkedvelt művészek
A vig halászosok
legújabb nagyszerű filmükben
Monopol Ero

és az üzletemet kifosztja. ha elárulom. Amikor a hitközség kiküldöttéi csak nyolcezer lejt akartak a töréért adni. azt mondta, hogy 21 ezer lejnél alább nem adja.

— Miért éppen 21 ezerért? — kérdeztem. — Mert a tizenhárom diák és én fejenként 1500 lejt akarunk keresni az üzleten — mondta Suciú. Aztán megegyeszer bejött az üzletbe, miután én nem voltam otthon. egy stanciare felírta hogy most már csak 25 ezer lejtért adja mert a diákok nem akarják másképen. Ezután én már hallani sem akartam a dolgról, de Suciú nap-nap után felkeresett és állandóan folytatta az ajánlatteleteket. amelyek során 14 ezer lejig szállt le. En nem reagáltam rá és csak akkor tudtam az ügy kimenetelét, amikor a rendőrségen leartóztatásba helyezték.

Kihalgatják Rothbart Lipót, aki elmondja, hogy a hitközségnél kuratori állást tölt be. Gidály szölt neki, hogy töréről tud, mire a hitközségi titkár megbízta őt és Stroli Ferenc rabbihelyettesét, hogy a törát felülvizsgálják. Konstatáltak, hogy nem ér többet nyolcezer lejnél. Ezt jelentették Löffler titkárnak. Egyebet nem tud.

Ezután Muresanu és Miřofanovici egy-egy tanuját hallgatják ki. majd Suciú két volt nyomdafőnöke tanuskodik. A jelentéketlen tanuvallomások alatt is azonban rendkívüli módon megnövekedte a románul nem tudó tanuk helyzetét az a körülmény, hogy a királyi ügyész olyan tolmácsot rendelt ki, aki egyik nyelvet sem bírja tökéletesen.

Stroli Ferenc rabbihelyettes teszi meg vallomását, amelyben elmondja, hogy Rothbarttal együtt megjelent Gidály lakásán és felbecsülte a tóra árát. A tóra hiányos volt, egyes részek hiányoztak belőle, ezért nem értékesebb 8000 lejnél.

Jelentéketlen tanuvallomások során Glasner főrabbit szólítják be. A formázások megtörténte után a főrabbi a következő vallomást tette:

— Egy délelőtt a hitközségi irodában voltam, ahol Rothbart bejelentette előtem és Adler Sámuel hitközségi elnök előtt, hogy egy tóra van a városban, amit meg lehetne venni. Nem emlékszem arra, hogy említette-e annak nevét, akinek révén a tóra holléte tudomására jutott. Erre azt az utasítást adtam a hitközségi titkárnak, hogy pár ezer lejt áldozhatnak azért, hogy a törát visszavásárolják.

Popescu Haruú védőügyvéd: Miért nem jelentette fel ezt a rendőrségen?

Glasner főrabbi: Szerettem volna békés uton elintézni a törák visszaszerzését. Az atmoszféra olyan izgatott volt, hogy helytelennek tartottam a diákokat feljelentések nyomán újra a zsidóság ellen ingerelni. Határozott parancsot adtam azonban a hitközségi alkalmazottaknak, hogy ne vásároljanak vissza pénzért ereklyetárgyakat.

Az ereklyék visszaszerzésének kötelessége

Párvulescu védő: Miért engedte meg akkor, hogy Gidályon keresztül üzérkedjenek a törával?

Glasner főrabbi: Ismétlem, hogy ezt a speciális rendelkezést azért adtam, hogy ne legyünk kénytelenek feljelentéssel élni. Felhatalmazásom a hitközség tagjai számára egyébként csak néhány ezer lejre szólt.

Fehér védő kéri annak közlését, hogy az ereklyetárgyak visszaszerzése mennyiben kötelező a zsidókra.

Glasner főrabbi: A rombolások utáni napon már felhívást tettem közzé, amelyben felkértem a város polgárait, hogy szőrmazassák vissza a tóra maradványokat. Ebből is látszik, hogy a törát visszazserezni zsidó faji és vallási kötelesség. Minden zsidónak kötelessége, hogy akármilyen módon visszajuttassa a törákat.

Kijelenti, hogy Gidályt nem tartja képesnek arra, hogy a törákkal üzérkedjen. Nem tudja, hogy ki tette a feljelentést.

Néhány tanu igazolja, hogy Muresanu, mikor Váradról hazaérkezett, nem hozott magával törát, csak a „Generalia Nouă” című lap megmaradt példányait.

Ezután Löffler Lajos hitközségi titkár teszi meg vallomását.

— December 14—15-ike tájban feljött Gidály a titkársághoz és bejelentette, hogy tudomása van egy teljesen ép tóra-

A „NATIONALA” általános biztosító társaság

Bukarest. Alaptőke és tartalékok lejt 150,000.000 tudomására hozza t. feleinek, hogy közkívánatra bevezette az orvosi vizsgálat nélküli népbiztosítást, havi sorsolással és elhalálozás esetén a biztosított összeg kifizetésével. A sorsolásban, csekély pótdíj ellenében a már érvényben levő kötvények tulajdonosai is részt vehetnek. Felvilágosítással szolgál Str. Doamnei 12. a bukaresti központi Vezérigazgatóság azonkívül az ország minden helységében működő képviseletek

ról. Nem akarta elárulni, hogy kinél van, mert azt mondta, hogy megfenyegettek, ha elárulja a tóra birtokosát, tizenhárom diák megöli és kifosztja az üzletét. Gidály bejelentésénél jelen volt Glasner főrabbi és Adler hitközségi elnök. Glasner adta azt a rendelkezést, hogy néhány ezer lejjel meg kell kísérelni a tóra megszerzését. Erre elküldték Gidály lakására Rothbartot és Stroli rabbit.

Teljesen igazolja Gidály vallomását Crăciun kereskedősegéd

Védők kérdéseket tesznek fel Löfflerhez, ezután pedig Crăciun János kereskedősegédét hallgatja ki a hadbíróság. Crăciun jelen volt főnökének Suciúval folytatott tárgyalásainál és részletes vallomásában Gidály és Suciú tárgyalásának minden részletét ismerteti.

— Suciú egy este bejött az üzletbe és ajánlatot tett a főnökömmel egy tóra megvételére. Az üzletben voltam és hallottam, amint Suciú hatvan ezer lejt kért a töréért, ugyanakkor azt mondta neki, ha elárulja, akkor a tóra birtokában lévő tizenhárom diák megöli és kifosztja az üzletét. Másnap már harmincezer lejt kért. Ezután elmondja a törának Gidályhoz való elhozatalának történetét.

— Egy este — mondja — egyszerre voltak az üzletben Rothbart és Suciú, de Suciú megérte Gidályt, hogy ne ismeres-

se össze őket. „Nem akarom, hogy a hitközség tudja, hogy én akarom eladni a törát” — mondta akkor Suciú.

Igazolja, hogy Suciú állandóan zaklatta főnökét és e legutolsó árat 14 ezer lejtben állapította meg.

Valamennyi vádlott elítélését kéri az ügyész

A tárgyalást felfüggesztették. Ujrakezés után Negulescu kapitány tartotta meg vádbeszédét. Fentartja a vádiratot. Kéri Muresannak a rendtörvény 1. és 17. paragrafusai alapján való elítélését, mint aktív részest a zavargásoknak.

A többi vádlottakat a rombolásokból eredő értékekkel való üzérkedésekben és hümpártolásban bűnösöknek mondja. Mind az öt vádlottnak szigorú elítélését kéri.

A vádbeszéd után előbb dr. Iuon ügyvéd és néhány fiatal jogász szólaltak fel, akik rendes szokásuknak megfelelően antiszemita szöszékké alakították a védőasztalt. Dr. Stătescu ügyvéd kéri ezután a vádlottak felmentését, mert azok ellen sem a nyomozás, sem pedig a tárgyalás nem hozott bizonyítékokat. Az ország mai levegője megkívánja a felmentő ítéletet, mert soha még nem volt annyira szükség nyugalomra, mint ma.

Félkilenckor a tárgyalást egy órára felfüggesztették.

Március elsejéig elkészül a fuvardíjakat leszállító vasuti tarifa

Dumitriu közlekedésügyi miniszter nyilatkozata az Uj Keletnek

(Bucuresti-Bukarest, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint azt annak idején jelentette az Uj Kelet a közlekedésügyi minisztérium a CFR vezérigazgatóságával egyértelműleg elhatározta a horribilis árutarifák revízióját. Az a tarifatervezet ugyanis, amelynek bevezetését január 1-ére tervezte a CFR, mérséklés helyett általános és érzékeny emelést hozott volna a jelentősebb árucikkeknel, így elsősorban a fánál. Az összes érdekelt gazdasági körök eredményeképpen azután, az árutarifa életbeléptetésétől elálltak.

Az Uj Kelet bukaresti tudósítója felkereste Dumitriu közlekedésügyi minisztert, aki kérdéseinkre az alábbi felvilá-

gosítást adta: — Az árutarifát most tanulmányozza egy bizottság, amelyben az avizált gazdasági körök képviselői is helyet foglalnak. Ez a bizottság rövidesen bevégi munkáját és a tarifa legkésőbb március elsejéig életbelép. Arra a kérdésre, hogy az új tarifa az árak mérséklését hozza-e azt válaszolta Dumitriu miniszter, hogy az új tarifa a gazdasági élet fokozottabb vérkeringését kívánja szolgálni és így minden valószínűség szerint mérsékeltébb lesz. Kijelentette végül a közlekedésügyi miniszter, nincs tudomása arról, hogy az államvasutak egy negyven millió dolláros kölcsön felvételéről tárgyalnának.

Budapesten efogták a sikkasztó aradi bankdevizőrt

(Arad, február 8. Az Uj Kelet tud.) Schönberger Miksa, a megszökött sikkasztó bankdevizőr ügyében ma váratlan fordulat történt. Budapesten a Bristol-szállodában, ahol Schönberger néhány hete lakik, detektívek jelentek meg, akik letartóztatták és a lökaptányságra vitték a sikkasztó aradi banktisztviselőt. Ugyanis Fleissig Dezső szegedi posztónagykereskedő, a legérzékenyebben károsult hitelező a napokban Aradon járt és itten értesült, hogy Schönberger eltűnése óta a budapesti Bristol-szállodában lakik. Azonnal visszautazott Szegedre, ahol jelentést tett a szegedi rendőrségen, amely vizsont még aznap éjjel telefonon fel-

hívta a budapesti rendőrséget és közölte, hogy Schönberger Miksa a budapesti Bristol-szállodában lakik, egyben kérte azonnali letartóztatását. Schönberger egyáltalán nem volt meglepve, amikor detektívek jelentek meg a szobájában. Egykedvűen fogadta a rendőrség embereit, akik előt kijelentette, hogy el volt készülve letartóztatására, már néhány nap óta foglalkozott azzal a gondolattal, hogy maga jelentkezik a főkapitányságon, azonban nem volt elég lelki ereje ennek a lépésnek megtételére. Elmondotta még azt is, hogy teljesen pénztelenül áll és a szállodai számláját sem tudja kifizetni. Mindössze 15 ezer lejt hozott

magával Aradról és ez a kevés pénz néhány nap alatt elfogyott. Kihallgatása alkalmával azzal védekezett, hogy a rossz gazdasági helyzet és a magas kamatok tették tönkre. A hiányzó pénzből saját céljaira semmit sem fordított, minden összeget hitelezői vittek el. Bukását főként az okozta, hogy fizetésképtelen adósainál rengeteget vesztett. A sikkasztó Schönbergert Budapestről Szegedre szállítják és egyelőre az ottani ügyészség fogházában helyezik el. Ertesülésünk szerint rövidesen megindul a kiadatási eljárás, amelynek befejezte után Schönbergert Aradra hozzák és az itteni bíróság előtt kell felelni büncéért.

Butonárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemenk munkáit foglalkoztathassuk, ha tehát

olcsó és jó butort

Bösendorfer, Stingi, Wirt, Productivegenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

hatalmas raktárait. Hitelekpes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Mégis csak BÓTOT

szappannal

lehet legjobban borotválkozni.

Utólérhetetlen gyártmány. Bőséges habot csinál. — Vezérképviselő: B. LAX, Str. Batistei 14. Bucuresti

Elegáns, szép, olcsó és tartós

fiú és leányka kabátokat és mindennemű gyermekruhát

Glantz Szidi

gyermekruha szalonjában varrasson

PAPIR

gyárraktár

Lepage, Kvár

Kérjen ajánlatot

— A cluji Gutenberg Dal- és Zeneegylet a már háromszor elmaradt műsoros mulatságát f. hó 11-én, szombaton este 8 órai kezdettel tartja meg az Építőmunkás-Otthon összes termeiben (Str. Văi No. 7. Patak-uca). A már kibocsátott meghívók érvényesek.

Csütörtök

Cre

eg

Az a zavar eszkö

Bukares emlékezett vetlenül a Sirovics ar ványt terje ment elé, a hogy tekint zésekre. A kereskedel Romániava Crelianu, levelet int amely levél román lap nek nyomá közlik a bu levelében i málya Siro atrocitások

Ja nap Miér Oct

(Cluj) Kelet tudós koda perbe nagy vihar tábla ma es tését.

Végre hatja, hogy gyakran miért nem este anélkü akadályozt lis vérkerin során olya nosság elé, az okokra, rokat előid

Mi zava

Az itélőt rolyt s a kifejezésre hoda védőt kében fell mindégnyke vād Roata

A tábla per tárgyal olvasására szédere ker zása után mára halas Jahoda vég sorban ann hogy Roata manővert i Jahoda elle csuesosodot kus sorrend az az eller a Roata kó jult el.

Dr. Mett hogy Roata képzettsége ges bádogos került a ko Kimutatta, mindenkit

Cretianu amerikai román követ levele egy zsidó képviselőhöz az erdélyi rombolásokról

Az amerikai követ súlyos szavakkal bélyegzi meg a zavargásokat, de kijelenti, hogy sehol sem áll annyi eszköz a zsidóság nevelésének rendelkezésére, mint Romániában

— Az Uj Kelet tudósítójának esti telefonjelentése —

Bukarest, február 8. Az Uj Kelet megkezdte annak idején arról, hogy közvetlenül az erdélyi rombolások után Sirovics amerikai zsidó képviselő indítványt terjesztett a washingtoni parlament elé, amelyben azt a javaslatot tette, hogy tekintettel a romániai zsidó üldözésekre, Amerika szakítson meg minden kereskedelmi és gazdasági kapcsolatot Romániával. E javaslat hatása alatt Cretianu, Románia washingtoni követe levelet intézett Sirovics képviselőhöz, amely levél az „America” című amerikai román lapban napvilágot látott és ennek nyomán most teljes terjedelmében közlik a bukaresti lapok. Cretianu követ levelében igen udvarias hangon informálja Sirovics képviselőt a zsidók elleni atrocitásokról és kifejti, hogy a kormány-

nak nemcsak, hogy nem volt szerepe a zavargásokban, de azokat erős kézzel fojtotta el, a bűnösöket bíróság elé állította és az egyetemektől kizárta. Amí Sirovics indítványát illeti, Cretianu leszögezi, hogy az indítvány, ahelyett, hogy hozzájárulna a zsidó probléma megoldásához, csak ront a romániai zsidóság helyzetén, mert a román nép rossz szemmel nézné egy idegen hatalom beavatkozását.

Levélnek további részében Cretianu legsúlyosabb szavakkal bélyegzi meg az antiszemita mozgalmat. Leszögezi, hogy a román nép nem antiszemita és az egész szégyenteljes agitációt és vandál rombolást néhány diák és néhány eltevelyedett professzor agitációja robbantotta ki. Vé-

leménye szerint a jóhiszemű zsidóság tisztában van a román nép jóságával, amely mentes minden gyűlölködéstől. Az a hite, hogy az Egyesült Államok zsidóságának a román kormányval való együttműködése jótékony hatással volna. Ami a zsidók általános helyzetét illeti, Cretianu cáfolni igyekszik a burkolt numerusz klauzusról szóló híreszteléseket, amit azzal igyekezett igazolni, hogy 24.900 romániai hallgató közül 4000 zsidó. Levélnek végén kifejti, hogy egyetlen ország sincsen, ahol a zsidóság nevelésére és fejlődésére annyi eszköz állna rendelkezésére, mint Romániában. Ezt igazolja szerinte az is, hogy mindössze egymillió zsidó él Romániában, több mint 1500 zsinagógája van a zsidóságnak.

A kolozsvári tábla felmentette Jahodát, akit a törvényszék 6 hónapra ítélt Roata megrágalmazásáért

Miért volt sötétség Kolozsváron. Letartóztatták Cuda Octavian tanut, aki ellen elfogatási parancs volt kiadva

(Uj Kolozsvár, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Roata kontra Jahoda perben, amely Erdélyszerte olyan nagy vihart keletet, a kolozsvári ítélőtábla ma este hét órakor hozta meg döntését.

Végre Kolozsvár közönsége is tudhatja, hogy 1923-ban miért borult olyan gyakran egyiptomi sötétség a városra, miért nem mult el egyetlen hosszú téli este anélkül, hogy villanyzavarok ne akadályozták volna meg a város normális virkeringését. A Jahoda-Roata per során olyan adatok kerültek a nyilvánosság elé, amelyek rávilágítanak azokra az okokra, amelyek ezeket az üzembavarákat előidézték.

Mi okozta Kolozsváron az üzembavarákat

Az ítélőtábla felmentette Jahoda Károlyt s a felmentő ítélet indoklásában kifejezésre juttatta, hogy elfogadta Jahoda védőinek védencük felmentése érdekében felhozott érveket, amelyeknek mindegyike külön-külön egy-egy súlyos vád Roata ellen.

A tábla február elsején kezdte meg a per tárgyalását, de csupán a vádirat felolvasására és Jahoda védőinek védőbeszédére kerülhetett sor, amelyek elhangzása után Kelner tábla tanácselnök mára halasztotta a tárgyalás folytatását. Jahoda védői, dr. Meles és dr. Kis elsősorban annak bizonyítására törekedtek, hogy Roata tulajdonképpen egy bosszúálló manővert indított Jahoda ellen, amely a Jahoda ellen tett bűnvádi feljelentésben csúszosodott ki. Jahoda védői kronologikus sorrendben mutatták ki, honnan ered az az ellenségeskedés, amely kliensük és a Roata között személyes gyűlöletté fajult el.

Roata furcsa karrierje

Dr. Methes hiteles akciókkal igazolta, hogy Roatának nincsen meg a mérnöki képzettsége és hogy csupán egy közönséges bádgos, aki hihetetlen rászárággal került a kolozsvári villamosművek élére. Kimutatta, hogy Roata az az ember, aki mindenkit az orránál fogva tud vezetni

és hogy Jahodát magát is megtévesztette, amidőn őt Kolozsvár városánál protezsálta. Dr. Methes előadta ezután, hogy Roata volt annak a manővernek az irányítója, melynek az volt a célja, hogy a Ganz-művek kezéből kivigyék a kolozsvári villamosműzemet s miután Roata ezen manővere sikerült, saját magát nevezte ki igazgatónak. Azonban nem elégedett meg ezzel, hanem bérbe akarta venni a villanytelepet. Erre úgy akarta presszionálni a város vezetőségét, hogy a villamosüzemekben készakarva a legnagyobb zavarokat idézte elő.

Bérbeadják a villamosműveket

Roata kijelentette a városi tanácsnak, hogy a helyzet tarthatatlan és hogy a tél beállta előtt a villamosüzemet bérbe kell adni a Technika Részvénytársaságnak, — amelynek természetesen ugyancsak Roata volt a vezérigazgatója. Roata manőverje valóban sikerült és a város bérbeadta a Technika Rt.-nek a villanytelepet. Azonban a városossal egy olyan szerződést fogadtatott el, amelynek egyik pontját Jahoda, aki akkor a pénzügyi osztálynak volt a vezetője, felelősséggel támadott meg. Jahoda rámutatott, hogy Roata burkolt módon egy olyan feltételt kötött ki, melynek segítségével 25 év alatt 600 millió lejjei károsítaná meg Kolozsvár városát. Jahoda ezen állítását a mérnöközség jegyzőkönyvével is alá támasztotta.

Roata, hogy megbosszulja magát Jahodán bűnvádi feljelentést tett ellene, amelyben azzal vádolta meg, hogy névtelen levélben rágalmazta meg a katonai hatóságok előtt. A törvényszék beigazolta, hogy Roata valóban vádolt és a vád tanúinak, Pop és Cuda Octavian vallomása alapján hat hónapi fogházra ítélték Jahodát.

A vád és védelem családja

A mai tárgyaláson a magánvádat Xantopol ügyvéd képviselte, aki Jahoda védőjének állítását azzal akarta megdönteni, hogy Roatával egyidejűleg Jahoda is be nyújtott a városhoz egy ajánlatot. Kijelentette továbbá, hogy Roata valóban

bádgosmester volt, de szorgalmával és munkájával meg tudta szerezni a mérnöki diplomát. Roata katonai-ügyét illetően hangsúlyozta, hogy Jahoda védőjének bizonyítványai arról, miszerint Roata katonaszökevény, nem elég hitelesek arra, hogy ezt a súlyos vádat alátámasszák.

Ezután Jahoda védői replikáltak Xantopol ügyvéd vádbeszédére. Dr. Methes elismerte, hogy Jahoda is benyújtott egy ajánlatot a városhoz, azonban annak egyik pontja sem tartalmazott olyan ki-

Hogyan osztják fel a zsidó hitközségek tízmillió államsegélyt

— Az Uj Kelet tudósítójának esti telefonjelentése —

Bukarest, február 8. Az okiráltság-beli hitközségi szervezetek kezdeményezésére ma délelőtt értekezletre ültek össze a különböző országos zsidó felekezeti szerveinek képviselői. Az erdélyi ortodox irodát Ullmann Salamon főrabbi, Wesel tordai főrabbi és Citron Benjámin képviselték. A kongresszusi hitközségek irodáját dr. Eisler főrabbi és dr. Jakobi reprezentálták. Az értekezlet hosszas eszmecsere után megállapította, hogy a tízmillió államsegély nem felel meg a zsidók számarányának és igazságtalan megkülönböztetést jelent a többi felekezeteknek juttatott államsegéllyel szemben.

Megállapodott az értekezlet abban, hogy a zsidó hitközségek elfogadják az államsegélyt abban a reményben, hogy azt még a folyó költségvetési évben felemelik. Az összeg felosztását illetően, tekintettel arra, hogy az egyes országrészek hitközségeinek szükségletei különböznek, azt határozták, hogy csak nyolc milliót osztanak fel a lélekszám arányában, a fennmaradó két millió lejt pedig a tényleges szükséglet alapján fogják felosztani. Ebből a kétmillió lejből 800.000 lejt Erdély, 200 ezer lejt Bukovina és 400 ezer lejt a regáti hitközségek

tételeket, amelyeknek következtében Kolozsvár egy félmilliórdot veszített volna. Végül megismélték és fenntartották azt a vádat, mely szerint Roatának még most is rendezetlen a katonaiügye s ennek ellenkezőjét Xantopol ügyvéd nem tudta bebizonyítani. Roata katonakönyvével és anyakönyvi lapjával.

Letartóztatják az egyik tanut

A bíróság ezután lezárta a tárgyalást és ítélethozatalra vonult vissza. A szünet alatt egy nem mindennapi ítélet jászódott le az ítélőtábla folyósóján. Az történt ugyanis, hogy a vád egyik tanuját, Cuda Octavian, aki ellen elfogatási parancsot adott ki az ügyészség, letartóztatták és azonnal őrizetbe vették. A nagyszámú közönség sorában óriási feltűnést keltett a szokatlan eset, annál is inkább, mivel senki sem tudta, hogy Cuda a tárgyalóteremben tartózkodik.

Felmentő ítélet

Néhány perccel a nem mindennapi epizód lezajlása után a tárgyalóterembe bevonult a bíróság és Kelner tanácselnök kihirdette a felmentő ítéletet. Az ítélet többek között a következőkkel indokolta meg a bíróság:

A törvényszék nem vette figyelembe, hogy Roata elkésve nyújtotta be a bűnvádi feljelentést Jahoda ellen, a törvényszék tehát az elévülést is figyelembe kellett volna, hogy vegye. A törvényszék tévesen minősítette az esetleges névtelen feljelentést bünténynek, mivel ez legrosszabb esetben is csupán vétségnek tekintendő. Végül rámutat a tábla arra, hogy a vád tanui ellentmondásba kerültek egymással, de ettől eltekintve, a törvényszék nem vette figyelembe, hogy a két tanu érdekelve volt a Perben, amennyiben Jahodával ellenséges, Roatával pedig baráti viszonyban voltak. A vád alapját képező feljelentés tartalmát illetően Cuda Octavian és Anastasiu tábornok tanuvalomásai teljesen ellentmondanak egymásnak s a tábla természetesen csupán Anastasiu tábornok tanuvalomását teszi magáévá, mely szerint a hadtestparancsnoksághoz érkezett névtelen feljelentés a következőket tartalmazza:

„Mi van Roatával, volt-e katona s a háboruban teljesített-e katonai szolgálatot?”

A táblai tanács annál is inkább, mivel Roata katonai-ügyét nem találja teljesen tisztázottnak, nem minősítette a levél tartalmát rágalmazásnak és büntetendő cselekménynek.

A védelem megnyugodott az ítéletben, a magánvád képviselőjében Xantopol ügyvéd a semmitűszékhez felebbezett.

(h. e.)

fognak kapni. Elhatározta az értekezlet, hogy ezt az álláspontot egységesen fogják képviselni a kormány előtt és kéri fogják, hogy az egyes országrészek hitközségi szervezeteinek követlenül az egyes felekezetek központjához utalják, amely szét fogja osztani az egyes hitközségek között.

Az értekezlet este kilenc óráig tartott, amikor is az értekezletet kiegészítették az egyes országrészek zsidó politikai szervezeteinek megbízottjaival és tárgyalás alá vették a parlament elé terjesztett kultuszörvényjavaslatot. A megbeszélés a késő éjjeli órákig tartott és több fontos módosító javaslatot terjesztettek be, amelyeket holnap délelőtt 11 órakor küldöttéleg nyújtanak át a kultuszminiszternek.

— Sztrájkmozgalom a német fémiparban. Berlinből jelentik: Németországban erős mozgalom indult meg a fém munkások körében. Bérjavítások érdekében. A fémáru gyárak elhatározták, hogy sztrájk esetén szigorú rendszabályokat fognak alkalmazni és a munkáskizárásoktól sem riadnak vissza.

A kolozsvári tábla háromévi börtönre ítelt egy munkást, akirészeg állapotban megölte feleségét

(Cluj-Kolozsvár, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ítélőtábla Davidescu-tanácsa ma délelőtt tárgyalta másodfokon Péterfi János gyári munkás büntését, akirészeg állapotban megölte feleségét. Péterfi másnap önként jelentkezett a rendőrségen, ahonnan azonnal átszállították az ügyészségre. A törvényszék szándékos emberölésben találta bűnösnek, de az enyhítő körülmények figyelembe vételével három évi börtönre ítélte.

A vádirat szerint Péterfi 1927 májusában részegen tért haza lakására, ahol vadházasságban élt Stanca Mária varrónővel. Péterfi duhaj kedvében volt és durva szavakkal illette Stanca Mária egyik barátját, Nagy Évát. Stanca Mária épen akkor lépett a szobába, amidőn Péterfi Nagy Évát akarta elfogni a felháborodott nő öklével Péterfi arcába sújtotta, akit azonnal előntött a vér. A részeg ember felkapta az asztalon lévő dohányvágó kést, hadonászni kezdett vele, majd részegségében hasbaszurta a szerencsétlen Stanca Mária, aki rövid szenvedés után még a helyszínen meghalt.

A gyilkos a vér láttán részegségéből magához tért s késsel a kezében rohant végig az utcán, majd beállított nővére-

hez, ahol kétségbeesve mondta el a történeteket s kérte, hogy adjon neki rejtekhelyet. A nővére azonban hallani sem akart arról, hogy magánál rejtgesse öccsét, akinek ruhája tele volt vérrrel.

Péterfi másnap önként jelentkezett a rendőrségen, ahonnan azonnal átszállították az ügyészségre. A törvényszék szándékos emberölésben találta bűnösnek, de az enyhítő körülmények figyelembe vételével három évi börtönre ítélte.

A tábla mai tárgyalásán Péterfi védője, védencének felmentését kérte és kérését azzal indokolta, hogy a vádlott részegségben nem tudta, mit követ el. A védő hangsúlyozta végül, hogy védenice különben jogos önvédelemben volt, tekintve, hogy az áldozat megelőzőleg arcába ütött. A táblai tanács nem vette figyelembe a védőüggyvéd érvelését s rövid tanácskozás után Davidescu elnök kihirdette az ítéletet, mely szerint a tábla helybenhagyja a törvényszék három évi ítéletét, továbbá ennek indolását is tudomásul veszi.

Mussolini személyesen gratulál és pénzt ad azoknak a szülőknek, akiknek ikrek születnek

(Róma, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nemesek az egész világ, hanem az olaszok maguk is szentül meg voltak győződve mindmáig arról, hogy Olaszország népessége egyre növekszik és a születések száma olyan nagymértékben haladja meg a halálozások számát, hogy ez a főoka egyrészt az amerikai kivándorlásnak, másrészt pedig az ország expanzív imperialista politikájának. A nemzetközi sajtó is különös előszeretettel használta mindig a hasonlatot, hogy Olaszország tullestített gőzkazánhoz hasonló, amely egy szép napon szomszédai legnagyobb veszedelmére, robbanni fog állandóan emelkedő népessége miatt.

Mussolini most váratlanul azzal lep meg a világot, hogy egyetlen büszke közszóval semmivé fosztja ezt a hitet és elérkezettnek látja, hogy az országot a való igazsággal állítsa szembe.

Kétségtelen, hogy a Duce céljai elérté érdekében erősen túloz, amikor azt állítja, hogy Olaszország lakossága nemcsak, hogy nem növekedik, hanem egyre fogy.

A tény maga igaz, de mint minden igazság, ez is relatív, mert Olaszországban a születések száma még mindig meghaladja a felmúlóval a halálozások számát, csak éppen ez a szám ma már nem olyan magas, mint volt a háború éveiben és a statisztikai kimutatások szerint évenként átlag 5 százalékkal kisebb lesz.

Kétségtelen, hogyha az ember megvonja ennek a mérlegét, könnyen kiszámíthatja, hogy Olaszország demográfiai hanyatlásának a küszöbén állunk. Egyelőre közvetlen veszély ugyan nem fenyeget, de husz év múlva ez nagyon is érezhető lesz és miután az olasz expanziós politikának alkalmasint éppen abban az időben kell legnehezebb feladataival megküzdnie, ez katasztrófális következményekkel lehet az imperialista országra.

Mussolininak természetesen tisztában kellett lenni azzal, hogy ez a bejelentése a külföldön nagy port fog felverni és így alkalmasint számolt azzal, hogy az olasz külpolitikának ma oly sűrűn használt olcsó és híres jelszavát, a „demográfiai nyomást” senki többé komolyan nem veszi, bármilyen politika megokolására hozza is fel.

Nagyon nyomós okoknak kellett közrejátszaniok abban, hogy Mussolini mindezek ellenére is kénytelen volt a meztelen igazsággal lépni a nyilvánosság elé.

és ez valóban így is van. Mussolini mindenáron eredményeket akar elérni és ebben a törekvésében minden erkölcsi és törvényhozási eszközt megragad. A diktatura hat eszledeje alatt a fascizmus olyan magasra emelte a nacionalizmus lángját az olasz felszígelen, hogy

ma már senki sem lehet kétségben afelől, hogy Franciaország és Olaszország között az ellenlélek kiegyenlíthetetlenek

és ha talán a krobbanás időpontját ki is lehet még tolni, a nyílt összütközés nem maradhat el a két szomszédos ország között.

Mussolini alkalmasint éppen erre való tekintettel igyekszik még politikai jelszavainak feláldozása árán is a népesség száporodását propagálni, mert szerinte az a nép, amely önmagát feladja, nem emlékezteti, hogy mások segítsenek rajta. Az olasz sajtó is ennek a propagandának a szolgálatában áll és még a komolyabb olasz világlapok is hűségesen beszámolnak hosszú riportokban, ha ikrek születnek és munkatársakat küldenek ki még a legtávolabbi eldugott falvakba is, hogy a személyes impressziókat nyomán esetleg a népes családoknak a boldogságát.

Mussolini maga személyesen szokott gratulálni ezeknek a boldog család-

Corso filmszínház
Művészi esemény. Csütörtökön premierbemutató: Strauss O. világhírű operettje filmen
BUCSUKERINGŐ
10 felvonásban. Főszereplők: Liane Haid és Suzi Vernon. A darab eredeti zenéjével. Előadások kezdete: 5, 7 és 9 órákor. Vasárnap 3, 5, 7, 9 órákor. Elővételi pénztár d. e. 11-12.

apáknak és újabb gratuláló leveléhez pénzadományt is csatol.

A képeslapokban új rovat nyílt, amely „Szép gyerekek” fejcím alatt hétről-hétre gyönyörű fotográfiákat hoz. A tudósok is ennek a célnak a szolgálatába állottak és szisztematikus hadjáratot indítottak az ugynevezett neomalthusizmus ellen.

Uj törvényeket is hoztak, amelyek szigorú büntetés terhe alatt óvják az orvosokat a tiltott műtektől és ha mégis egy-egy jóvendő anyának az életére veszélyt jelentene gyermeke világra hozatala, úgy az orvosnak először a hatóságnál jelentést kell tennie, ahonnan azután egész bizottság száll ki, amely dönt az operáció engedélyezésére vagy eltiltására. A múlt héten történt, hogy egy római orvos, aki elmulasztotta ezt a bejelentést, miután egészen kézenfekvőnek látta a terhesség megszakításának a szükségességét, 5 évi fegyházra ítélt. Természetesen ezzel kapcsolatban

a szülésznek felelt is igen szigorú felügyeletet gyakorolnak a hatóságok, azonkívül pedig azonnali beállítás terhe alatt tilos a lapokban óvszerek reklámjait közölni.

Közben a sajtóban heves vita támadt, amennyiben a „Corriera della Sera”-ban Olaszország egyik legkiválóbb orvos-professzora azt állította, hogy sokkal hatékonyabb védelem volna az elnéptelenedés ellen, ha a gyermekegészségügyet javítanák, mert ma Olaszországban olyan nagy a csecsemőhalandóság, hogyha ezt

a számot csak a felére is le lehetne csökkenteni, máris meg volna az egész kérdés oldva. A „Corriera della Sera” cikkére Mussolini lapja a „Popolo d'Italia” válaszolt és ebben azt állította, hogyha a csecsemőhalandóság számadatai javulnának is, ez nem sokat segítené, mert odáig, amíg e téren komoly eredményeket lehetne felmutatni, a halálozások száma Olaszországban már meghaladná a születések számát.

Érdekes, hogy az olasz sajtó mindenek ellenére nem kutatja a születési statisztika szomorú számai mögött meghúzódó még szomorubb okokat, pedig

kétségtelen, hogy nem a francia példa ragadt át Olaszországra is, hanem ennek javarészt gazdasági okai vannak.

Az olasz gazdasági élet most vivja élet halál-harcát, most ment keresztül egy halhatatlan súlyos deflációs krízisen és ez természetesen elsősorban a fixfizetésű családokban érezteti hatását. Itáliának kétségkívül igen súlyos gondokkal kell megküzdnie és

a nyomor általános, ezen pedig nem lehet üres frázisokkal és nagyhangu propagandával segíteni.

Igazán nem a demokrácia és az Olaszországban annyit támadott szabadságosság az oka a születések csökkenésének, hanem épen maga Mussolini, aki a gazdasági krízis szörnyű rémét felidézte.

A szerb kormány beadta lemondását

A király koncentrációs kormányt akar

Belgrád, február 8. Vukicsevics miniszterelnök ma délelőtt átnyújtotta a királynak a kormány lemondását. Az uralkodó a kabinet lemondását elfogadta. Politikai körökben az a vélemény alakult ki, hogy a király koncentrációs kormányt, vagyis a nemzeti egység kormányát akarja. Ha ilyen összetételű kormány létrejötte nem sikerülne, akkor ismét Vukicsevics kap megbízatást a kormánytársa összeállítására. Megbízatása az lesz, hogy az eddigi párt-koalícióból alakítson új kabinetet. Ebben az esetben a kormányban lényeges személyváltások várhatók.

Budapestben letartóztatták a kolozsvári egyetem orvosi fakultásának sikkasztó titkárát

(Cluj-Kolozsvár, február 8. Az Uj Kelet tud.) „Ha négy héten belül nem fogom helyrehozni a hibámat, egyedül fogok magam fölött itélkezni.” Ez volt annak a levélnek a tartalma, amelyet Popescu Julian, a kolozsvári egyetem sikkasztó titkára elküldött az egyetem rektorának címére, miután nyomtalanul eltűnt Kolozsvárról.

A négy hét még nem telt el s szerencsére nem is került sor arra, hogy a Kolozsvárt népszerű Lulu „öngyilkosságát” kövessen el. Ennek a tragédiának elejét vette a budapesti rendőrség, amelynek nem kerülhetett el a figyelmét az ismeretlen romániai fiatalember pazartó életmódja.

Popescu különben Debrecenen keresztül jutott el Budapestig, ahol romániai bojárnak adta ki magát s hihetetlen mértékben szórta a pénzt. Budapestben többször találkozott ismerős kolozsváriakkal, akik figyelmeztették a meglévő fiatalembert, hogy a kolozsvári rendőrség és állambiztonsági hivatal nagy apparátussal nyomoz utána s hogy Romániában már elterjedt a híre annak, hogy Budapestben tartózkodik. Popescu a figyelmeztetésekkel mitsem törődve, tovább folytatta könnyelmű életmódját s a budapesti mulatóknak állandó vendége lett.

A budapesti rendőrségnek a kolozsvári rendőrség köröző táviratának vétele után,

azonnal Popescu Julianra terelődött a gyanuja s tegnapelőtt éjjel egy Margitszigeti mulatóban letartóztatták. Amidőn Popescut, aki cigány és pezsgő mellett mulatott, felgötták, meglepetésében így kiáltott fel:

— Végem van, a végzetem beteljesedett!

A budapesti rendőrség a tegnapi nap folyamán értesítette Popescut elfogatásáról a kolozsvári rendőrséget és ügyészséget, mire az ügyészség azonnal megiette az intézkedéseket a külügyminisztérium útján Popescu kiadatása iránt.

Két vagy három nap múlva újra Kolozsvárra kerül Popescu Lulu, Kolozsvár éjjeli életének, a korzó ismert alakja, de most már nem mint elegáns világi, hanem mint megtört sikkasztó, akinek számára már csak a börtönök kapui nyílnak meg.

— Nagy fogadási csalások rádió segítségével. Hamburgból jelentik: Tegnap nagy rádiócsalást fedeztek fel a városban. Az egyik lakásban felszerelt rádió a rádiótávírdáskokkal összejátszva, felfogták a francia löversenyeredményeket. Ennek alapján az utolsó pillanatokban fogadásokat kötöttek, úgy, mintha még nem tudnák a löverseny eredményeit. A rendőrség Hamburgban nyolc embert tartóztatott le, büntársaikat Berlinben, Hannoverben, Magdeburgban és Lipcsében fogták el.

FOGAINKAT KIZÁROLAG EZEN

LEGRAIN

számmal, szappannal és fogpasztával ápoljuk

Az Uj Kelet az egyet zsidóság napila Főszerkesztő: Dr. M. Felelős szerk szto: Az Uj Kelet cikkeit forrás megjelöl

— Ady siremléti: Szerdán déli emlékpályázat haszonszabályzatok és rajzokat litották ki, amely pályaművek telje zsiiri szombaton sorsa felöl.

— Károlyi Mihály zonyitánya. Budapesti Mihályné, a volt elnökének feleségét intézett előjárósághoz, ar bizonyítvány kiáll alapon, hogy a m jét és öt minden tották. Az előjáró nés Károlyiné k kolással utasított család már évek Budapestrol nem milyen anyagi vi határozatot Károly felebbezte a közl amely hasonló meg a szegénys adását.

— Mosjoukin f pett egy fiatal filit ből jelentik: Mosj lett ötvenéves, el nes Petersen dán színész nő huszon március tizenkett ban.

Selyem Flóriánisnya

BLAT

— Hatvány L. ségének a választ. Hatvány Lajos b cember 11-én let uccai fogház küll ahol főtárgyalás vasgattott és dolg ve sőtált fel és a szóló ítélet elhan ba esett, teljesen látogatónak is a felesége az ítélet kereste, így szóló vánhatom, hogy t fendejét megvár várhát reám, vá vanyné erre meg sokkal jobban sz ná. Hatvány a fo dia, regényfor egyetlen szórako

— Rablott kinc Varsóból jelentik jártak a versói értékes ékszerek őrségnek most si jét letatóztatnia. ismerte, hogy a elvitt ékszereket kocskába varrtá kövekkel is meg Viztutalába sülye már biztonságba magukat, a foly földön értékesit megieölt helyröl tett zsáko és az gáltatta a brazl

— Antiptysis Több mint 5000 képes ember iga találó Olah Káro ur. Engedelmezeve segítségi Miniszte gyar szabadalom terjesztő füzetet Osvá h gyógyszer

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerk. szto: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— **Ady síremléke.** Budapestről jelentik: Szerdán délelőtt járt le az Ady-síremlékpályázat határideje. Eddig százhuszvenhárom pályázat érkezett. A modelleket és rajzokat a Múcsarnokban állították ki, amelyek négy termét a pályaművek teljesen megtöltötték. A zsűri szombaton fog dönteni a művek sorsa felől.

— **Károlyi Mihályné szegénységi bizonyítványa.** Budapestről jelentik: Károlyi Mihályné, a magyar köztársaság volt elnökének felesége Párisból megkeresést intézett a negyedik kerületi előjárósághoz, amelyben szegénységi bizonyítvány kiállítását kérte azon az alapon, hogy a magyar házasságok férj-ét és öt minden vagyonától megfosztották. Az előjáróság és a fővárosi tanács Károlyiné kérését azzal az indoklással utasította el, hogy a Károlyi család már évek óta Párisban lakik és Budapestről nem lehet megállapítani, milyen anyagi viszonyok között él. A határozatot Károlyiné ügyvédje megfellebbezte a közigazgatási bírósághoz, amely hasonló indoklással tagadta meg a szegénységi bizonyítvány kiadását.

— **Mosjoukin filmszínész jegybe lépett egy fiatal filmszínésznővel.** Berlinből jelentik: Mosjoukin, aki a napokban lett ötvenéves, eljegyezte magát Agnes Petersen dán moziszinésznővel. A színésznő huszonkétéves. Az esküvőt március tizenkettedikén tartják Nizzában.

Sajgom Floharisnya minden színben
Lej 98
BLATT áruháza, Cluj

— **Hatvany Lajos felajánlotta feleségének a válását.** Budapestről jelentik: Hatvany Lajos báró, akit, mikor december 11-én letartóztatták, a Markó-uccai fogház külön cellájába zártak, ahol főtárgyalásáig jókedélyben olvasgatót és dolgozókat s reménykedve várta fel és alá, amióta a hét évre szóló ítélet elhangzott fölötté, letartóztatásánál teljesen étvágytalan, unott és látogatónak is alig ad feleletet. Mikor felesége az ítélet után másodszer felkereste, így szólott hozzá: — Nem kívánhatom, hogy raboskodásom hét esztendejét megvárja. Maga fiatal, nem várhat rém, váljunk el, ha akar. Hatvany erre megnyugtatta urát, hogy sokkal jobban szereti, semhogy elhagyja. Hatvany a fogházban novelláit fordítja, regényfordításait korrigálja s egyetlen szórakozása a borotválkozás.

— **Rablók kincsek a Viztula fenekén.** Varsóból jelentik: Nemrégiben betörők járják a varsói brazilai követségi és értékes ékszereket raboltak el. A rendőrségnek most sikerült a rablók vezetőjét letartóztatnia. Az elfogott rabló beismerte, hogy a brazilai követségről elvitt ékszereket egy vízázhatlan zsákokkába varrták, amelyet előzetesen kövekkel is megterheltek és azután a Viztula süllyesztették, hogy amikor már biztonságban érezhették volna magukat, a folyóból kiszédjék és külföldön értékesítsék. A rendőrség a megfellelő helyről kiemelte az elsüllyesztett zsákok és az ékszereket visszazolgáltatva a brazilai követségnek.

— **Antiptyhsin tudóbj elleni szer**
Több mint 5000 gyógyult s már munka képes ember igazolja biztos sikerét. Fel-találó Olah Károly nagyernyei plebános ur. Engedélyezve a Román Közegészségügyi Minisztériumtól 1937/5/1924. Magyar szabadság 64078—1914. Ismeret-terjesztő füzetet küld az egyedüli készítő Osvá h gyógyszer-targu-Mureş.

— **Acélszakosok és kommunisták összeütközése Berlinben.** Berlinből jelentik: A jobboldali, úgynevezett acélszakos szervezet vasárnap Berlin munkásnegyedében több gyűlést tartottak. A kommunisták ellengyűléseket rendeztek és a Lustgartenben összejövetel közés támadt a két gyűlés résztvevői között. A rendőrség karhatalommal választotta szét a két tábor híveit. Százhusz embert letartóztattak, részben a tüntetéseken való részvétel miatt, részben, mert ellenálltak a rendőrségnek.

— **Sándor Pál filippikája a magyarországi magas adók ellen.** Budapestről jelentik: A képviselőházban ma Sándor Pál szólott hozzá a valorizációs javaslathoz. Felemlíti, hogy 1867-ben a kiegyezési törvényjavaslatot csak úgy szavazhatták meg, hogy Tisza Kálmán felszólította az ellenzékét, hogy a szavazásnál hagyja el a termet. Ezután ő is arra kéri a kormánypártiakat, hogy hagyják magára az ellenzékét, azzal a céllal, hogy leszavazhassa azt a törvényjavaslatot, amellyel a kormánypárt sincs megelégedve. Ezután indítványt terjeszt elő Sándor Pál, mely szerint az ötezer pengőig terjedő életbiztosítások 25 százalékgig, az azon felüliek 5 százalékgig valorizáltassanak. A Németországban megcsinált 25 százalékos valorizációt Magyarország is megcsinálhatja. A miniszter ur azonban higye el, hogy Magyarország szegény népe nem bírja eltarítani a sok minisztériumot és a drága külképviseletet. Magyarország koldusország s ha ma még össze is hozza a pénzügyminiszter a szükséges pénzt, jusson eszébe a figyelmeztetés, hogy nem fogja mindig behajtani tudni a mai adókat. Bud János válaszulva Sándor Pál szavaira kijelenti, hogy Sándor javaslatát nem fogadhatja el, mert ebben az esetben a biztosító társaságok mind tönkremennének. Az indítvány szavazásra kerülésénél Sándor Pált leszavazták és Temesvári előadó módosításait fogadták el.

— **Machziké Hadasz Egyesület.** Az erdélyi zsidóság egy konzervatív csoportja elhatározta, hogy a vallási élet

Köfött divathabai mindenszínben
Lej 485
BLATT áruháza, Cluj

kimélyítése céljából egyesületet alakít ezen a néven: Machziké Hadasz. A Vallás Megszilárdító. Az új egyesület, amelynek élén M. Szóier marosvásárhelyi ortodox főrabbi és Wesel Albert tordai kerületi főrabbi állanak, elsősorban egyegy pergament-író kurzust fog felállítani tehetséges, fiatal tanulástak számára. Ezt a tanfolyamot különösen az a körülmény tette szükségessé, hogy az ország egészét az utóbbi években valóságos elárasztották gyári uton előállított tefillenekkel és mezuzákkal, holott ezeket a kegszereket külön kell írni, megfelelő vallási követelmények megfelelő előírása szerint. A kurzus fellett a felügyeletet az egyesület fogja gyakorolni. Az egyesület vezetői már ki is becsatolták a szervezkedésre vonatkozó felhívásokat és gondoskodás történt arról, hogy a kurzus vezetése szakavatott kezekbe kerüljön.

— **Petrovici román kapitány kiadása ügye a magyar igazságügyminiszter előtt.** Budapestről jelentik: Ismeretes, Petrovici, Budapestre szökött román kapitány ügye, akit több millió lej elikkasztásával vádolnak. A budapesti rendőrség letartóztatta a kapitányt és a napokban érkezett meg az illetékes román törvényszék kihallgatást kérő átirata. A Töreké-tanács ma tárgyalta az átiratot Petrovici jelenlétében, aki sirva kérte a bíróságot, hogy ne adják ki, mert politikai okok miatt üldözik a hazájában. A tanács bizonyos körülmények fenforgása miatt felfüggesztette a tárgyalást és az ügyet döntés céljából áttette az igazságügyminiszterhez.

Butorbevásárlók figyelmébe!
Butorszükségleteinek beszerzése előtt okvetlen tekintse meg
FISCHER ALBERT
butoráruházát
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 61

— **Letartóztattak egy pesti gyárigazgatót.** Budapestről jelentik: A vizsgálóbíró elrendelte Beck Ernőnek, a löszörfőnöve igazgatójának letartóztatását. Becket másfélmilliárd korona elikkasztásával vádolják. Minthogy Beck Ernő súlyos beteg, a letartóztatást a lakásán kellett foganatosítani. Amikor a felesége értesült a letartóztatásról, felkereste dr. Gál Jenő ügyvédet, aki azonban akkor egy táblai tárgyaláson volt. Az asszony erre a táblánál kereste fel az ügyvédet, akit megához intett. Az igazgató beszéd után Beckné magánkívül kiáltotta az ügyvéd felé: „Bucsuzom öntől, képviselő ur, mert nem bírom ki, hogy férjemet ártatlanul letartóztassák”. Mielőtt az ügyvéd csitíthatna volna, Beckné elűtött a Dunapart felé. Az asszony eddig nem érkezett vissza a lakására. Azt hiszik, hogy öngyilkosságot követett el.

— **MA MINDENKI FIZETÉSKÉPTELLEN.** A nagyváradi gazdasági krízisről fenti címmel írt tegnapi cikkünkben tollhírből az a Nagyváradon elterjedt pesszimista vélemény, hogy Nagyváradon ma már mindenki fizetésektől mentes, úgy volt feltüntetve, mint ha ezt a nyilatkozatot Eiber Dezső, a Magyar Államias Hitelbank nagyváradi fiókjának főnöke mondotta volna. A tollhírből rektifikálva, kötelességünk megállapítani, hogy Eiber Dezső igazgató épen ellenkezőleg azt mondotta, hogy egy egészezősebb gazdasági átszervezés folyamatát lehet látni az eddigi fizetésektelenségek kiborbanásában.

— **Katasztrófális robbanás Szaloniki uccán.** Szalonikiból jelentik: Kedden Szaloniki egyik legforgalmasabb uccáján egy gránátokkal megrakott láda egy katonai teherautomobilból leestett az ucca közepére. A gránátok felrobbantak és a járókelők közül hárman azonnal szörnyethaltak. Huszan súlyosan megsebesültek. A közeli boltok összerongálódtak.

— **Beterjesztették a magyar képviselőházban a valorizációs törvényjavaslatot.** Budapestről jelentik: A pénzügyminiszter ma terjesztette be a képviselőházban az öt százalékos valorizálásról szóló törvényjavaslatot. A javaslat tárgyalását a napokban megkezdik.

Angol pulover férfi és noi Lej 590
BLATT áruháza, Cluj

— **Megjelent a „Mult és Jövő“ február havi száma.** A gyönyörűen illusztrált havi folyóiratról közöljük a következő tartalmat: Dr. Paul Diamant (Wien): Zsidó címerek. — Cholnoky László: A keresztény és zsidó újságírás. — Baan Margit: Láttalak. — Ember voltál. — Csermely Gyula: A reformátor. — Spinoza és a cionizmus. Somlyó Zoltán: Náci bácsi. — Dr. I. L. Landau (Johannisburg): A Bal Sem. — Telekes Béla: A hét Makkabeus. — Mezey Ferenc: Lakodalom. — Veár Andor: Fohász. — Kurt Grünwald: Tel-Aviv. — Hogyan lett a cementherdő bronzsárból kerek kerítése. — Kovács Kálmán: Ó, népem. — Glasser I. (Jeruzsálem): A keleti zsidók festője. — Kis Arnold: Séker Bil-Bul. — Dr. Fürst Aladár: A zsidó kitartás épsza. — Mautner Mózes fia. — Dr. Eisler Máttyás: Perls Armin leveleiből. — Schwarcz Miklós: Az új Proféta. — Tibor Dénes: Erdélyi hírek. — Tollhegyről. — Zsidó humor. — Krónika és szemle. — Közgazdaság, stb. stb. A magasnívóju szépirodalmi lapot szerdán, február 8-án küldik szét a „Mult és Jövő“ romániai szerkesztőségéből, Cluj, Str. Ion Miorescu 12.

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora
Csütörtök: Román előadás. (Ssz. 219)
Péntek: A doni kozák-kórus egyetlen hangversenye (Főemelt helyárak. B.letszűnet. Ssz. 220.)
Szombat d. u. fél 4-kor: Süt a nap. (Ifjúsági előadás nagyvonó helyárrakkal. Bevezető előadást tart Gál Kelemen. Ssz. 221.)
Szombat este fél 8-kor: Mersz-e Märy? 17-édszer. Bériet: zűnetben. Ssz. 222.)
Vasárnap d. u. 3-kor: Gerolsteini ragyhercegnő. (Országos helyárrakkal. Kolbay udkóval, Mende Kláival, László Ancorral, Ihsz Aladárral. Ssz. 223.)
Vasárnap fél 6-kor: Hotel Napoleon. Bohózat-újdonság 4-édszer. Napi bériet 29. szám B. Ssz. 224.)
Vasárnap 9-kor: Mesék az írógépről. Operette újdonság 12-édszer. Kolbay Udkóval, Mende Kláival, László Ancorral, Ihsz Aladárral. B. letszűnetben. Sorozatszám 225.)
Hétfő: Vénleányok. (Repriz. Premierbériet 28 szám. Sorozat 226.)

A Színházi iroda közleményei
A „Platoff“ Don kozák-kórus egyetlen hangversenye. Soha nem tapasztalt lazasság érdeklődés várja a Magyar Színház pénteki estjét amikor a híres hatalmas Don Kozák-kórus, amelyet a világ minden részében mint „Platoff“ doni kozák-kórust ünnepelnek, fog hangversenyeit. Leírhatatlan lelkesedéssel fogadják mindenütt ezt az abszolút tökéletes 32 tagú álló orosz kórust s a világvárosok sajtója úgy ünnepli minden hangversenyüket, mint az énekművészet legkifinomultabb fokát s legmélyebben megrázó eseményét. A szólistái is abszolút tökéletesek. A műsor pedig olyan gazdag, hogy aból két estére való műsor is bőven kitelne. Ime a teljes műsor: 1. A Don. Zenéjét írta: Nap-rwnik. Szövegét: Puskin. 2. A pétervári fűceán. Orosz dal. Irta: Trailin. 3. A komló. Kozák dal. Irta és rendezte: P. Tschesnokoff. 5. A Kaukázus tájáról. Kaukázusi dal. Rendező: Trailin. Szűnet. II. rész 6. Stenka Razin. Földolgozta: N. Dobrovna tanár. 7. Halkan szól a kis harang. Orosz dal. Trailin. 8. Ej uchem. Archangelskij átdolgozásában. 9. Platoff heitmann kozák dala. Szűnet. III. rész. 10. A tizenkét rabló. Ösrégi klastrom legenda. 11. Estharang. Orosz dal. Földolgozta: Trailin. 12. Az erdő mélyéből. Trailin. 13. Kozacek. A donkozákok nemzeti tánca. Kostrijukoff. Karmester: Nikolaj Kostrijukoff. Szólisták: Bariton: Satskoif. Basszus: Wasilewsky. Tenor: Kutov. Olyan szédítően nagy az érdeklődés a pénteki est iránt, hogy az igazgató-ság kísérletet tett arra, hogy még egy estére megnyerje a doni kozák-kórust, sajnos azonban ez teljesen lehetetlen, mert minden estéjük szerződésileg le van kötve s így csak ezt az egyetlenegy hangversenyt tarthatják meg Kolozsvárott. A pénztárnál már alig-alig van jegy a pénteki estére s így akinek még nincs helye siessen biztosítani, mert néhány óra múlva már semmiféle jegy sem lesz.
Vén leányok. Vonzó és érdekes esemény lesz hétfőn este a Magyar Színháznak. A legfinomabb legragyogóbb angol vigjátéknak, a Vén leányoknak lesz a rep-rize. Harminc év előtt volt Kolozsvárott a premiére. Mostani felújítása teljesen az újdonság ingerével fog hatni s bizonyára mélyebb hatást fog a közönségre gyakorolni, mint egy egész szeg modern fufangos újdonság. A Vén leányok három egymásutáni estére van kitűzve: hétfőre, keddre és szerdára. Főszereplői: Poór Lili, Marsi Gizi, Petróczy Alice, Székelyhidy Adrienne Miklóssy Margit, Kőszegi Margit, Kiss Manyi, Hoýkó Ferenc. Tóth Elek, Mihályfy László, Lantos Béla. A Vén leányoknak mind a három előadására árusítja már a pénztár e jegyeket.

Egy az igazság Clujon :
harisnyáért SIPOS-hoz forduljon
a melyik eddig 117 lej volt, az most 97 L
a melyik eddig 97 lej volt, az most 77 L
SIPOS
Cluj, Calea Regele Ferdinand 8.
harisnya, csipke és rövidáru üzlete,

Közgazdaság

A Banca Nationala különös kérdései a kisebbségi pénzügyintézetekhez

Uj hadjárat indul meg a kisebbségi bankok ellen

(Cluj-Kolozsvár, február 8. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Banca Nationala körlevelet intézett a kisebbségi pénzügyintézetekhez, amelyben a legrészletesebb kimutatást kéri az intézetek státusáról (latenciáról) a részvényesek, az igazgatók polgári szituációjáról és jövedelméről, nemkülönben összes üzletfeleik, folyószámlaadósaik foglalkozásáról nemzetiségi és vallási statisztikájáról.

A körlevél szigorúan bizalmas jelzéssel van ellátva, de semmilyen indokolást nem tartalmaz a körlevélben feltett kérdésekre vonatkozólag.

A Banca Nationala egyébként rendszeresen ellenőrzi azokat az intézeteket, amelyeknek rezscomptot nyújt és akármilyen minimális is a rezscompt összege, beszerzi mindazon adatokat, amelyeket egy bank bonításának és nemzetgazdasági szempontból fontosságot tulajdonít. Braffanu Vintila ismert nacionalizálási rendelet értelmében a működési engedélyk és a devizaautorizációk megszerzése idején ugyancsak rendelkezésre kellett bocsátani a pénzügyi kormányzat és a Banca Nationalának a pénzügyintézetek alapos ismertetésére szolgáló adatokat. Ezek után teljesen érthetetlen, hogy a Banca Nationala most újból molesztálja a pénzügyintézeteket.

Ezzel az intézetek legintimebb ügyei-be kíván belenyúlni a Banca Nationala és részletesebb nyilatkozatokat kíván a

kisebbségi bankoktól, mint a nacionalizálási rendelet kiadásakor. Erre a beavatkozásra azonban semmilyen eddig kiadott rendelet, sem pedig a Banca Nationala kontroljáról szóló szabályzat felhatalmazást nem ad.

A bankokhoz intézett kérdések közül különösen azok kellettek méltó megválaszolására, amelyek mindenekelőtt a vállalkozók és a klientúra nemzetiségi és vallási adatai iránt érdeklődnek.

Erthetetlen végül, hogy a Banca Nationala mennyiben és milyen célból érdeklődik a bankok igazgatósági tagjainak fizetése, azaz jövedelme. Ha a Banca Nationala az illető bankok rezscomptjának engedélyezése érdekében kéri be a szükséges adatokat, még érthető volna és nem kellenének föltűnést a nemzetgazdasági szempontból teljesen jelentőség nélküli kérdések sem. Minthogy erről egyelőre szó sincs, felvetődik az a kérdés, hogy miért szükséges újból molesztálni a pénzügyintézeteket olyan adatokért, amelyeket a Banca Nationala már amúgy is ismer.

Érdekeltségekben egyébként a legfantasztikusabb hírek keringenek a Banca Nationala ezen legújabb ténykedésével kapcsolatban s egy újabb, a kisebbségi pénzügyintézetek ellen indított akció első lépésének tartják. A pénzügyintézetek vezetői elvárják, hogy a Banca Nationala indokolja meg a szétküldött körleveleket.

ra is ragaszkodik ahhoz, hogy a törvényt fentartsa, csupán a végrehajtási eljárást fogják olyképen módosítani, hogy az ne járjon annyi zaklatással és indokolatlan bírságolásokkal.

A szatmári terménykereskedők a gabona standardizációja ellen. A szatmári terménykereskedők egyesülete, amely egész Északrománia terményeseit és exportőrjeit egyesíti magában, Frankl Mihály elnöke alatt foglalkozott a kormányzat a gabonaneműk standardizációját célzó törvény tervezetével. Dr. Fischer József titkár ismertetette a tervezetet, amely a szakemberekből álló gyűlés leghevesebb ellenzésével találkozott. Az összes felszólalók hangsúlyozták, hogy a javaslat egyáltalán nem alkalmas arra, hogy a romániai terménykivitel elősegítését meg fogja akadályozni azt. Rámutattak a felszólalók, hogy az export a javaslat törvényerőre emelkedése után teljesen elvész a bürokratizmus labirintusában. Kimondta a gyűlés, hogy feliratban kéri a kormányt, tegye félre ezt a javaslatot és ehelyett igyekezzen elhárítani a kivitel utjából azokat az akadályokat, amelyek az export visszafejlődésére vezetnek. Azt is elhatározták, hogy a standardizálási törvényjavaslat ellen való állásfoglalásra hívják fel az ország valamennyi terménykereskedői egyesületét, az agrárkamarkat, a gazdasági érdekképviseletet és az erdélyi és bánsági kereskedelmi testületek szövetségét.

Angol és francia pénzcsoportok tárgyalnak a román kölcsön ügyében. A bukaresti „Argus” jelenti: Az angol lapok szerint Siepmann N., a Bank of England igazgatójának bukaresti tartózkodása szoros összefüggésben van azzal a ténnyel, hogy az esetleges francia kölcsön akadályokat gördít az ugyanakkor angol kölcsön megvalósítása elé. Bukaresti jelentés szerint a kölcsöntárgyalások tovább folynak azzal a francia pénzcsoporttal, amelynek képviselői Bukarestben tartózkodnak. Egyidejűleg azonban azt is jelenti, hogy csak a CFR-nek nyújtandó kölcsönről van szó, amelynél a legnagyobb részt vasuti anyagokban nyújtják.

A Simplon-Orient express bevezette a csomagszállítását. A nemzetközi hálókocsitársaság hét nap óta bevezette a postai küldemények szállítását az Orient-Simplon expresszeken is. Eszerint Bukarestben és Temesváron már fel lehet adni a hálókocsitársaság által előírt feltételek mellett párisi, bordeauxi, lyoni, lausannei, torinói, milánói, veitencei, triezsi, liublai és belgrádi rendeltetéssel vasuti szállítványokat. A következő tárgyakat veszik fel az expresszre: érték- és műtárgyakat, valamint finom textilárúkat, amelyeknek értéke bruttóként meghaladja a 300 aranyfrankot. Nem veszik fel az 5 kilógramnál könnyebb és 10 kilógramnál súlyosabb csomagokat, amelyeknek értéke kilógrammonként magasabb 800 franknál. Az egy félméter-

nél nagyobb terjedelmű csomagokat csupán, ha elegendő hely áll rendelkezésre, veszik fel. Nem veszik fel továbbá mindazon árukat és anyagokat, amelyeknek szállítása személyvonaton tilva van.

Columbia gramofon és lemezek
Révész Ernő, Targu-Mures.

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE SI FABRICA DE CONFECTIONI DE HARTIE

CARTEA ROMANEASCA
S. A. SUCURSALA CLUJ.
CALEA DOROBANȚILOR 14-16.

TIPOGRAFIA:
Execută cu deosebită îngrijire tot felul de imprimate pentru Banca, Industrie și Comerț, precum: Hartie de Corespondență, Facturi, Plicuri, Cărți postale, Circulari, Preturi curente, Registre, Cărți de adresă, Cărți de vizită etc. De asemenea execută tot felul de Imprime pentru Autoritățile publice, Broșuri, Publicațiuni de orice fel, Reviste, Ziare, etc.

LINIATURA MECANICĂ:
Execută cu acuratețe și exactitate tot felul de Liniaură pentru Registre speciale de Contabilitate pentru Banca, Industri și Comerț, etc.

LEGATORIA:
Leagă tot felul de volume, Cărți, Broșuri, Planuri, pentru Bibliotecă și Particulari.

FABRICA DE CONFECTIONI DE HARTIE:
Produce: Registre p. Contabilitate, tot felul de caete pentru Școală, Blocuri p. desen, Carnete, Plicuri, Hartii liniate, etc.

Szülő s gyermeke
egyaránt a legnagyobb élvezettel olvassa

LAFONTAINE
összes meséit.

Most jelent meg az első teljes magyarnyelvű, albumalaku diszkiadás, tele illusztrációkkal, aranyozott vászonkötésben. — Ara

748 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályából

Telefon 13-00
Téli fűtésre
1000 kgr. vágott bükkfa-göcsöt 750 lejért házhoz szállít
FISCHER
Str. Enescu (v. Gyufagyár-u.) 15

Nyomdák!
Kidd, London
festékei a legjobbak, legolcsóbbak. Kérjen ajánlatot a romániai vezérképviselőtől: **Sepage papírraktár, - Cluj**

Meghosszabbították az adóvallomások határidejét. A pénzügyminiszter a pénzügyigazgatóságokhoz közzelintézet intézett, amelyben közli, hogy az egyenes adókra vonatkozó vallomások benyújtásának határidejét február 10-ig meghosszabbította.

Ipartelejesztési statisztika Brassórol. Brassó az ipar terén mindig vezetett egy produkciójával, mint ipari létszámával. 1926-ban még 1736 képesített kézműiparos volt nyilvántartva az iparügyi tisztviselői közül a rossz üzletmenet miatt tényleg csak 1410 folytatta iparát. Az 1927 év statisztikai adatai szerint most ez a létszám ismét 164 iparossal csökkent, akik iparukról lemondottak.

Emelték a magyar sör árát. Budapestről jelentik: A kartellbe tömörült magyar sörgyárak a sör árát minőségként 10-60 fillérrel emelték.

Hétven erdélyi város és község 280 millió békekoronával tartozik a budapesti pénzügyintézeteknek. Budapestről jelentik: A magyar pénzügyintézetek sürgetésére a múlt hét végén román bi-

zottság érkezett Budapestre, hogy tárgyalásokat folytasson az erdélyi városok banktartozásainak ügyében. A budapesti vonatkozású tartozások ügyében a román-magyar pénzügyi egyezmény értelmében, a magyar intézetek követeléseit az erdélyi városok és földbirtokosok 2:1 arányban kötelesek megtéríteni. Vagyon két békekoronás tartozásért Románia 1 lejt fizet. Az egyezmény végrehajtása évek óta késik. Legalább hetven erdélyi város és község, valamint sok jelzőlag adós körülbelül 280 millió békekoronával tartozik budapesti pénzügyintézeteknek.

A kereskedelmi és iparügyi minisztériumban a spekulációs törvény módosításán dolgoznak. Azok a panaszok és felterjesztések, amelyeket évek óta a kereskedők és a kereskedelmi egyesületek az árdragítási törvény eltörlésére illetékes helyekre intéztek, végrehajtása nem is teljes sikert, de némi eredményt mégis hoztak. Bukaresti jelentés szerint a kereskedelmi és ipari minisztériumban a spekulációs törvény módosításán dolgoznak. A minisztérium tovább-

Tőzsde

A piac lanyha volt és üzlettelen

DEVIZAK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 február 8 (Rádor)							
		Zürich		Paris	Bukarest	Buda-pest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	31.0-42	—	—	48950	3144	1100750	13661	64025	1924
Newyork	163-6350	51990	48950	2545	16310	57215	71020	3375	—
London	795-97	2532	2533	12402	79550	278770	3461	16441	487 25
Paris	642-45	204175	204250	—	642	224750	278 1/2	13261	—
Milano	865-70	274950	2751	13475	862	3023	3153	17870	393
Prága	484-485	1541	1541	—	485	1695	210350	—	520
Budapest	2555-65	9090	9085	—	2860	—	—	—	29521
Belgrád	—	91375	91350	—	285	1005	12409	58190	—
Bukarest	—	319	319.0	1565	—	—	124762	5931	17623
Varsó	—	5820	5825	—	1850	350	43573	2075	62
Bécs	2295-2289	7325	7320	—	23	6420	7964	37860	—
Berlin	33-3905	124	1240250	—	39	803750	—	47525	—
						12650	16941	805	—

Száz lej árfolyama. Zürich (uto) 31950 Paris 1565 Budapest 351 Bécs 43575 Prága 275.

APRÓHI
Egyszeri közlésnél betűvel 10 lej. Legkisebb Álláskeresőknek. Apróhirdetések díjlevelet csak úgy to-mellekelve van. Előfizet

Börszakmá-
ban izraelita katnaviseit fiatalembállást keres. Cimkiadóban.

Főuton lev
bodega jutányáron átadó. Érdeklőhetni Calea Regia Ferdinand (v. Fere József-ut) 61 szálati cukrászjában.

Xunwald
Cluj, Str. Vlahuța (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám

füvegésziszolda és tükörgyár. Táblaívűg raktár és füvegészeti vállalat. Hibás tükörök újításosorozása

Könyvelést
merlegkészítést le rövidben időn belül sajtálthatja. — Kézümódszerrel oktat, e nyos feltételek mellet Megkereséseket „Eper contabil” jelű alatt a kiadóhivatalkérek.

jud sic Eit in Ca l. l. Le U Ma Au ers Ha

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szö 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges levelet csak egy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Börszakkma-ban izraelita katonaviselet fiatalember állást keres. Cim a kiadóban. 124

Főuton levő bodega jutányos áron átadó. Erdekföldhetti Calea Regele Ferdinand (v. Ferenc József-ut) 61 szám alatti cukrászjában.

Kunwald Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 1-47 szám

Könyvelést és menedzselést leg rövid időben belül elvégeztethet. — Kétféle módszerrel oktató, előadás feltételek mellett. Megkereséseket „Expert contabil” jelző alatt a kiadóhivataltba térék.

Utazói állást keres rövid- és nürnbergi aru szakmában, akinek saját vevőköre van. Cim a kiadóban.

Eladó egy kiváló hangu mesterhegedű. Cim a kiadóban.

Pályázati hirdetmény

A turdai Orth. Izr. hitközség Talmud Thorája keres f. év Niszán havára (április) szigorúan vallásos תלמודטanítót, aki a kezdő gyermekek tanításában már gyakorlattal bír. Egyben a hitközségi titkári teendőket is el kell végezze.

Akik a román nyelvet bírják, előnyben részesülnek. Kezdő fizetés havi 6000 lei (hatezer). — A pályázatok f. év február 25-ig fogadtnak el és küldendők be.

Turda, 1928. február 5.
Wezel Albert főrabbi

Kénsav, sósav, salétromsak stb. savak allandóan raktáron
Cserő B., Arad. P. A. Jancu 22.

Az Ady körüli irodalom legkiválóbb terméke
Hatvany Lajos könyve

ADY

a kortársak között

Ady Endre levelei és levelek Ady Endréhez.

204 lei.
Az Uj Kelet könyvostályában

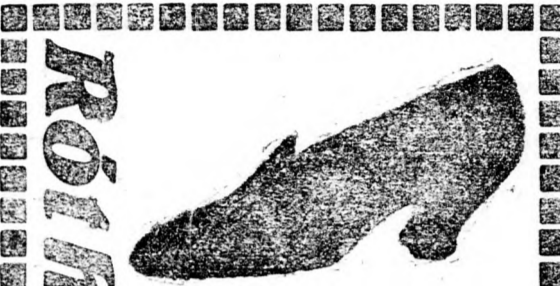
1 öl tűzifa II. oszt. hasábos 4 m³, tüzelésre kitűnően alkalmas, házhozszállítva **950 Lei**

II. oszt. bükk és tölgy felaprítva, házhozszállítva 100 kgr.-ként **79 lei.** — I. oszt. bükk hasáb és hántottfa úgy aprított, mint öles tételekben a legolcsóbb naji árban kapható
KRAUSZ VICTOR, Str. CHINTEU 1-3 Telefon: 423.

Veszek házakat Németországban

főleg Berlinben „Schwarzkauf” meg-támadá sal is. **Mór Rimóczi** szállítási vállalat. Cluj, pályaudvarral szemben. — Telefon **864.** Sürgőnycim „Probrute”

RÖTT cipésznel Szép-utca 2. szám alatt ké-szülnek a legújabb divatu **cipő különlegességek**

„OMNIA”

kereskedelmi ügynökség és adás-vételi iroda **DEVA, Str. Principele Carol 4.**

vállal mindennemű képviseleteket Haz és ingatlanfoglalmi iroda. „Capax” kezi téglaprés lerakatai

Vidámság és derü

lesz otthonos minded zsidó házban, ahol

Jüdische Schwänke

zsidó vice és anekdotagyűjteményt olvas-sák. 270 oldalon, finom, rendkívül csinos vászonkötésben. Összeállította a nátlunk is jól ismert Immanuel Olschwanger.

ára 230 lei.
Kapható az Uj Kelet könyvostályában

MEGJELENT
Tibor Dénes új könyve

MIÉRT

Várlrat a háboru borzalmairól, zsidó ka-tonák hősiességéről, novellák, ri-portok, élmények. Abel Pann és Guncser művészi címlapjával.

Ára 100 lei
Kaphatók az Uj Kelet könyvostá-lyában.

Jüdisches LEXIKON

UEBER 230 MITARBEITER

jüdische Gelehrte, Fachschriftsteller, Männer und Frauen der Praxis, Rabbiner, Bibliothekare, Dozenten und Redakteure haben sich mit den Herausgebern **dr Georg Herlitz** und **dr Bruno Kirschner** und den Fachredakteuren Prof. dr. Ismar Elbogen, dr. Josef Meisl, dr. Aron Sandler, dr. Max Soloweitschik, dr. Felix A. Theilhaber, Dr. Robert Weltsch, Rabb. Dr. Max Wiener vereinigt, um dieses

Standardwerk des Judentums

in achtjähriger, sorgfältigster Vorbereitung zu schaffen. Aus dem Kreise der Mitarbeiter nennen wir: Julius Bab, Rabb. Dr. Leo Baeck, Prof. Ed. Baneth, Prof. Umberto Cassuto, Prof. Arth. Cohen, Prof. Simon Dubnow, Dr. Alfred Einstein, Dr. Ismar Freund, Rabb. Dr. Felix Goldmann, Prof. Alfred Grotte, P. o. Julius Guttmann, Doz. I. Heinemann, Dr. Ludwig Holländer, Prof. Sam. Krauss, Chefredakteur Dr. Richard Lewinsohn (Morus), Prof. Ed. Mahler, Prof. Siegr. Marck, Prof. I. Markon, J. Mises, Leo Motzkin, Arno Nadel, Dr. Paul Nathan, Prof. Franz Oppenheimer, Chefredakteur Dr. Felix Pinner, Jakob Rosenheim, Prof. Gottfr. Salomon, Rabb. Dr. Caesar Seligmann, Prof. D. Simonsen, Nahum Sokolow, Doz. H. Torczyner, Prof. Gotthold Weil, Prof. Ch. Weizmann, Arnold Zweig usw.

Umfang: Etwa 180 Bogen Lexikonformat, also caa 3000 Seiten. — **Erscheinungsweise:** Der erste Band is bereits erschienen, der zweije erscheint im März 1928, die letzten bis Ende 1928. Ausser der Band-Ausgabe erscheint gleichzeitig eine Ausgabe in etwa 15 monatlichen Lieferungen. — **Preise:** Ausser der Lieferungen, die **monatlich je 9 Mk. kosten** erscheint das Werk in vier Buckram- (Ganzleinen-) oder Halbleder-Bänden zum Preise von je

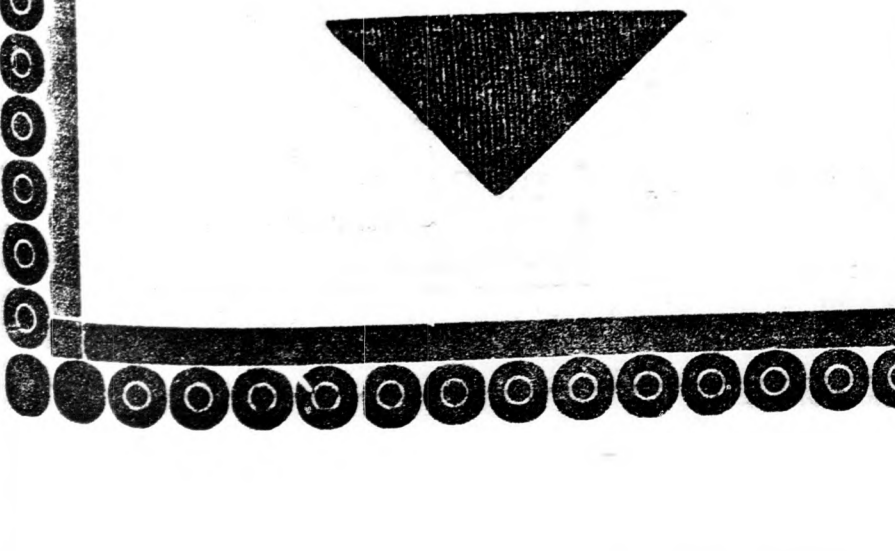
35 Mark
bzw.
44 Mark

BESTELLZETTEL

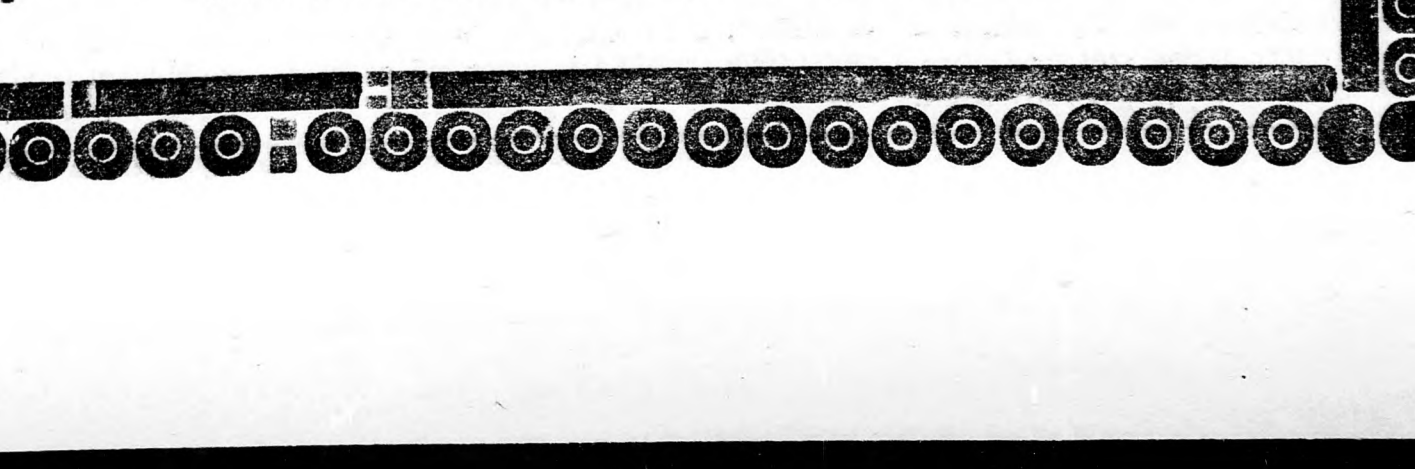
An **Uj Kelet könyvostálya** Cluj

Aus eem Jüdischen Verlag G m b H, Berlin W 57, bestelle ich: _____ Expl. des vierbändigen Jüdischen Lexikons, herausgegeben von Dr. Herlitz und Dr. Kirschner
in Ganzleinen zum Subskriptionspreis von je 35 Mark pro Band
in Halbleder zum Subskriptionspreis von je 44 Mark pro Band
Ich verpflichte mich, alle vit Bände, die einzeln nicht abgegeben werden, sofort nach Erscheinen zu dem festgesetzten Subskriptionspreise abzunehmen; dieser Preis ist auf Grund eines Gesamtumfangs der vier Bände von 180 Bogen (inkl. Illustrationen usw.) e. rechnet. Bei einen Mehrumfang erhöht sich der Preis des letzten Bandes entsprechend.

Unterschrift (bitte deutlich) _____ Datum _____
Genau Adresse _____
Ausschliesslicher Gerichtsstand des Ortes der Buchhandlung bzw. Amtsgericht Berlin-Mitte. Eigen-tumsvorbehalt nach § 455 BGB. — Nichtgewünschtes ist durchzustreichen

London
legolcsóbbak.
ma- **Lepage**
r, - Cluj

KÁROLY és ANNA

Irta: Leonhard Frank

— KIS REGÉNY —

Fordította: Gaál Gábor

Anna gyakran megszakította Károly elbeszélését kérdésekkel melyekre Károly úgy válaszolt, mintha saját maga tette volna fel azokat.

— Egyszer a következőket mondta Richard: „Ugy szeretem Annát, ahogy a férj szereti a feleségét. És így van ez az ő részéről is. Mert én a férj vagyok Hisz' Anna okos asszony.” És én akkor téged látalak, Anna valami fasorban, ebben a fasorban, ami a város fele visz. Te ott a fasorban vártál. Ugy este fel volt. Nem volt sehol egy lélek. Csak te. És ez oly hihetetlen erővel megfogott. Te vártál s ezt nem tudom másképp kifejezni. Az egész olyan volt, mintha nem is a földön történe. És ettől kezdve nem lehetett birni velem. Velem voltál. Éjjel-nappal látalak. Fittől kezdve mindent tudtam felőled.

Anna összecsuksa a szeméit és Károly felé hajolt s egymás mellé tett arcukat illektek. Az idő és az élet esendben állt felettük a legmélyebb boldogság egyesülésében, mely az ember számára nincs engedélyezve, mert mellette keményen a fájdalom áll, az életé, mely tiz lélekzetvételnyire utána vak és sötét járását újra felveszi.

— Akkor nem élhetünk tovább, ha Richard nem hagy el... —

— Ha másképp nem lehet... mondta fekete tekintettel Károly.

S ahogy Anna a vacsorát elkészítette, Károly meg a munkájához látott, érezték mind a ketten, hogy a főzés, az étkezés, a munka a mindennapi tennivalók s a gondolatok és érzések elvesztették minden súlyukat, jelenbeni értéküket és értelmüket. Létezésük egész terve mostantól kezdve várakozás lett. Az egész élet várakozássá változott, mely minden egyebet magába nyelt.

Károly abbahagyta a munkát s az asztalhoz ülve, fejét két öklére támasztva, mintha valami súlyos munkát végezne, olvasta még egyszer Richard levelét.

... ha tovább megvünk, mindig aknamezők között, olvasta hangosan. S ekkor a véreből egy vágy gondolata rebent a tudatába és mondta:

— Talán... de nem mondta ki.

Anna érezte és tudta, hogy Károly mit nem mondott ki és le kellett ejtenie a fejét.

A létezését azon a ponton érintették meg, ahonnan, mintegy sötét acél, a bűn partján ki.

Amint azonban felpillantottak és egymásra tekintettek s egymás szemében szerelmük kifürkészhetetlen titkát érezték, mely Richard jogával állott szembe, akkor már ismét magukhoz tértek, megszabadulva attól a vágytól, hogy Richard halálát kívánják, készen arra, hogy fizessenek, ha meg kell fizetni szerelmükért.

A szerelmi összetartozás eme magaslata, amelyben minden lét értelme rejtelme ragyog, kölesönzi az erőt, mel'yszámos veszedelmet, akadályt, betegségét s még magát a halált is legyőzi.

A novemberi napok jöttek. A megfagyott vér vastag és vörös jég páncélla, mely Európa százmillióinak sorsa felett fekiúdt, beszakadt. Dinasztiák tüntek el. A kiszípolozott városokat katonák öntötték el.

A foglyok kicszerelése megkezdődött. Már a háromudvaras ház hadviselői közül is visszatértek páran a fogságból. Károly és Anna vártak, Richard felvívhatta az ajtót a következő pillanathan, de egy hónappal vagy egy évvel később is, az is lehet, hogy nem tér vissza soha.

Károly az akarat és érzés valami megmeredésében élt. Egy elszakadás esetén úgy törne szét az életé, mint az üveg. Anna gyakran kívánja a

döntést, a katasztrófát, csak hogy már meg legyen váltva a remény és a halálra kész kétsébeesés közti tántorgástól.

A szomszédok házassági civódásaikról beszéltek, melyek a férjek hazatérésével keletkeztek s különösen egy esetet beszéltek meg alaposan, mely valószínűleg nagyon rosszul fog végződni, mert a férj megszokva a fegyvert, a hadseregtől megmaradt revolvvert már akkor felemelte, amikor a dolog igazi állásáról még nem is értesült.

Károlyt a gyárban elbocsátással fenyegették, mert vonakodott egy vidéki gőzmalom gép felállítási munkálatait vezetni. Amint kilépett a lakásból s felszállt a villanyosra, napról-napra meglepte Károlyt a félelem és nyugtalanság, hogy a távolléte alatt megérkezhet Richard s ez a gondolat kizozta egész nap az esztérgapadnál, szakadatlanul mindaddig, amíg hazaért.

Egyik reggelen, — már pár állomást ment a villanyossal — hirtelen abban a meggyőződésben ugrott le a robogó villanyosról, hogy Richardot ismerte fel egy szembe jövő kocsiában: visszarohant s már messziről látta, amint a katoná, hosszú köpenyben, befördült a házba. Mikor a kapu elé ért, az volt az érzése, hogy a mellére egy hatalmas, kábitó ökölepást mért valaki. Most tehát már itt van a rettenetes esemény! Nagyon lassan ment föl a lépcsőn. Az ajtó előtt ismét szédült a feje. Nem is tudta, hogyan nyitotta ki az ajtót.

Nem volt bent semmiféle katoná, Anna a ablak előtt ült, mozdulatlanul, dologtalan. Várt. Egyáltalán nem csodálkozott, hogy látja Károly kifejezés nélküli arcát.

Károly szó nélkül Annához ment, a melléhez simította a fejét és szónélküli távozott.

6.

Egy olyan hosszú vonat, hogy az utolsó kocsija még látszott a falusi állomásról, mikor a mozdonya már elérte a legközelebbi falut, kigyvózott lassan a havon keresztül.

A vagonokban még a perronok is zsúfolva voltak katonákkal, szabadon bocsátott hadifoglyokkal, mindenféle hazatérőkkel, kofferekkel, hátizsákokkal és batyukkal. Minden ablakból háztiszta, fejek és háta állottak ki s még a „Nyolc lónak” felirású vagonban is, melynek széles toloajtaja hiányzott, szürke embertömeg folyt egybe. A vonaton, mely háromezer emberre szólt normális körülmények között, tízezer ember szorongott. A nyomor vonata volt ez, amint esuzott a nyomorgó országok keresztül.

A vonatnak természetesen tiszteres időre volt szüksége. Menetrendnek nyoma se volt. A mozdonyvezető gyakrak megállt a nyitpályán és várt mindaddig, míg fejlődött valami gőz, mert a mozdony túlságosan igénybe volt véve, a főtápvag meg felerészben homokból és kőből állt.

Az országuton, a hóban a kerékpáros minden erőlködés nélkül együtt tudott tartani a vonattal s amellet' kényelmesen beszélgethetett valamelyik ablakhoz szorult katonával.

— Bizony most forradalom van! Most bizony másképp van. Most minden másképp lesz.

S amikor a vonat a nyit pályán megállt, beszállt a kerékpáros is. Nem kellett igyet se váltani.

Az egyik szakaszban, sivar és piszkos szürke környezetben, mint a föld alatt dohány, pállott nedvesség és izsadság szag között az egyik katoná, aki olyan országból jött, ahol még volt csokoládé, a köpenyéből e drágaság egy csöpp darabkáját vette elő ezüstpapírban.

— Hm... honnan van az magának? Hm... ez nagyon érdekel engem... direkt érdekel. — mondta egy bajor és ólomsápadtan mosolygott.

— Engedje meg, hogy egyszer megszagojam. Tényleg igazi csokoládé?

A katoná megengedte szagolni. A fiúke összes szemei a csokoládéra irányultak és az ezüstpapírra, ami úgy ragyogott, mint egy csillag a pokolban.

Ünnepeles hallgatás közben, amelybe hirtelen egy éles vicc csapott le, a csokoládé tulajdonosa zsebkésével minden utitársnak faragott egy pirinyót az élje tartott tenyerébe. — a maradékot meg visszadugta a köpenyébe.

— Ez meg a gyerekeké lesz, az én gyerekeimé.

Azután elővette a felesége meg a gyerekei fényképét. Egymásután szedték ki a fiúke többi utasai is mind a hozzátartozóik fényképét a leveles tárcából. A képek kézzel-kézre jártak. Mesék, leírások, dicsérő szavak surrogatok össze-vissza, de olyan hangok is, melyek visszatartott könnyek és remegő izgalom mögül törtek elő. A hazatérőknek nem volt semmiük se. Csak a vágyódásuk.

Richard visszaadta a képet a csokoládé tulajdonosnak.

— Nekem nincs fotografiám a feleségemről. Gyakran bántott ezekben az években, hogy egyáltalán nem nézhettem meg milyen a feleségem. Most azonban már nem tart soká.

— És meglátja in natura, — mondta a bajor. És most is ólomsápadtan mosolygott. Sötét polgári ruha volt rajta, kajla kalap és hegyes állszakáll; az egész utazás alatt állt, a csomaghalóba fogódzott és mindenkinek mondtott valamit.

Az elakadás lökése rázott végig az egész vonaton. Megint megállt. Ezt azonban már megszokták. A beszélgetés folyt tovább. Richard keresztül furakodott a csomagokon és lábakon és utitársakon, akik a padlón ültek s mert az ajtó mindenfelé csomagokkal el volt barrikádózva, az ablakon mászott ki.

Majd minden vagonból kiszállott valaki. Ásítozva nyugtítottak egyet s a köpeny alsó gombjait kigombolták. A vagon félreesőhelyei is tanyául szolgáltak a hazatérőknek vagy pedig azok aajtajai is csomagokkal volt elállva.

Richard óvatosan pár sántikáló lépést tett. Azt vizsgálta, tud-e még menni. Röviddel a vonatra való beszállás előtt egy kocsikerék ment keresztül a lábán. Két hete utazott éjjel-nappal. Miután meggyőződött róla, hogy a vonat egy kis darabig megáll, nagyobb darabon előre ment a hóban, leült és felgyúrta a nadrágszárát. Egész lábszára, a bokától a térdig, olyan sötétzöld volt, mint az éretlen szilva.

A többiek már beszálltak. Richard élesen körülmetszett, fekete silhouetteként széles vállakkal, ellenzónékúli sípkában, katonaköpenyben egész a bokáig, teljesen egyedül állt a vakító fényű hóban. Szemöldökei és szakálláhozójából, mely már csak az orrát hagyta szabadon, szemei úgy villogtak elő, mint az elmagányosodott vadé, amelyik esatlakozást keres.

Piszkosan, tetvesen, elvadult állapotban, feketén kiköve a háború torkából, amint fekete alakjával a hőmezéről a huszadik század közlekedési eszközéhez közeledett az öskor egy visszamaradt emberéhez hasonlított, aki ép' most hagyta el a barlangját.

Richard ara gondolt, hogy két óra múlva a szoba-konyhába lesz. Annánál, akinek pedig ép' ebben a pillanatban mondta a bábaasszony:

— Minden rendben van.

(Folyt. köv.)

Az Uj Kelet könyvosztályának könyvjegyzéke

Zsidótárgyú könyvek

S. I. Agnon: És a meggörbödött kiegyenesedik	40
S. Alechem: Legett nemeseik	30
Bin Gorion: József és testvérei	30
Fényes Samu: Jiddi első változása	50
Giszkatay János: Titok	15
Kaczer Illés: Golem ember akar lenni	15
Max Nordau: Dr. Kohn	50
Zengő hárfá (Antologia)	30
Kabbalisták és csodatevők	30
Biró Lajos: A zsidók utja	35
Goldmann: A zsidó nemzet követelése	10
Sch Gorelik: A Cion és a Goltusz	15
Grottó Mór: Zsidó Renaissance	30
Herzl: Zsidó állam	30
Majrovits N. Jehuda: Tóra és a cionizmus	30
Marton Ernő: A zsidó nemzet Erdélyben	10
Paneth Hermann: Utazásom a Szentföldön	10
N. Sokolow: Uj zsidó	25
Giszkalay: Támár	70
Goldschmidt: Egy zsidósors (I. II. III. köt.)	140
Giszkalay: Jönni fog még egy Kippur napja	120
Ben Ami: Uj Palesztina	50
Lacratella: Silbermann (Egy zsidó fiu története)	60
Fürst: Zsidó történet — zsidó kultúra	50
Mendale: A sánta liske	80
Ujvári: Tulsó parton	70
A Talmud könyvei (I-II-III-IV) füzeve	50
(I-IV) kötet	250
Heinrich Heine: Bacharachi rabbi	55
Kiss József: Jokli (regény)	40
Dániel kövönének magyar fordítása	40
Fürth Margit: Gyuri gróf	55
A nőmetfalvi kispan (Mesék és történetek zsidó gyermekek számára)	40
Ben Ami: Palesztinai és egyiptomi utmutató	40
Ossyp Dumow: Szomorúságának éneke	60
Benoit: A táncosnő	146
Schnitzler: Eiza kisasszony	122
Sie: A bolgyó zsidó (I-II)	408
Feuchtwanger: A herceg zsidója	255
Langenscheidt: Gróf Kohn	143
Dr. Krausz: Zsidó Palesztina 4 évezreden keresztül	35

KULTUREMBERNEK

mindennapi szükséglet a jó könyv!

Az Uj Kelet könyvosztálya az alábbi jó könyveket ajánlja:

Kassák Lajos: Egy ember élete I-II-III. köt.	459
La Fontaine: Mesék (diszkliadás)	748
Toisztój: Kozákok	238
Punkösti Andor; Barcay Bella a szeretőm	136
Dr. Hollós: Bucsum a sárka háztól	136
Dumas: A kaméliás hölgy	170
Hermann Bang: Reményvesztett nemzedék	170
Makkai Sándor: Ördögsekér	840

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Ajánlunk elsőrendű

husvétii italokat

50 literen felüli és vagontelekben mennyiségben, a legjutányosabb napl' árakban és pedig Magurá, Ermelléki és gyulaléi évi fajúborok, l-a Asztali borok és oborok is minden minőségben. Kisústón tözött, saját termelésű szilvium és seprópálinka. — Megrende és ket

Fratii FEIGER Testvérek céghez — Simleu-Silvaniei — kerünk

A REUMA NEM GYÓGYITHATATLAN BETEGSÉG!

Tegyen kísérletet a világhírű „KASTANIN” bedörzsolóval és meg fogja látni, hogy reuma, csúz, köszvény, hüléses fájdá, lom stb. azonnal megszünik. 1 üveg ára 100 lej. 4 üveg erdelésnél a portó nem számítjuk fel. Kapható minden nagyobb gyógyszerárban. — Főraktár:

Dr. BÍFO gyógyszerár CLUJ, Piața Unirii

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

SZERKESZTO

Cluj, Str. TEL Ejjeli tele ELŐFIZETÉS Egész év Felévre Negyedév Egy óra

XI évfolya

1928 febr

* 568

Valt

Macdonald zavart állapot segíthet. A pedag 1928 t hoz a világp szocialista pá elgyöngülését.

A jóslatot szándékok n nomenális i zések. Nem még csak öt sem építeni r horozkopok uttal több re mint máskor több volna a. És nemcsak sefuk hanem érezzük, hogy politikailag is lehetőségek ik tavasza. Víz reális adottsá nyelmű örven gunkat.

Az angol p mondott trón, berális párt, s is a legnagyobb Ezzel egyide korifeusa ijed lasztói előtt, még sor vála kijelentés arr zervativok fel maradt szer most már leá ez angol nép egy kommun George így morajlik a m hoz tisztító v imperializmus ropognak B agresszion” agresszivitas

Angliában tehát a tavas közelgő vált Európa mum bolsevizmus cíó élesrti. jön: Oroszors Macdonald e mált ember.

Franciaors nyosra veszik műket. Győze natkozásokba militarista sz országgal val pedig ez meg következmény sem tarthatja szabotázsrá tok, hatalma barátaikban. támadásba fo a középpártó annál is inká a heterogén e másis a bon csak két hat szen: a fajve